

Parifanijos LIETUVIŠKIS

Lithuanian Weekly
Lietuviu savaitraštis

Nr. 6 (183)

Londonas, 1951 m. vasario 16 d.

V METAI

VASARIO 16-TAUTINIO SUSISTIPRINIMO IR I KOVOJANČIUJU DĖL TĖVYNĖS LAISVĖS EILES ISIRIKIAVIMO ŠVENTĖ

AMERIKOS BALSAS LIETUVIŠKAI

Amerikos Balsas vasario 16 d. pradėjo lietuviškas transliacijas. Pirmoji buvo 11 val. Naujorko, o D. Britanijos arba Greenwich'o laiku 5 val. vėliau, t.y. 16 arba 4 val. popiet vidutine banga apie 250 metrų. Transliacija truko 15 min.

Dėl laiko ir bangos ilgumo ši kartą negali būti visiškai tikslių. Tai paaiškės tik laikui bėgant, kai bus painformuota per transliacijas.

Pradedant lietuviškas transliacijas, žodį tarė Amerikos užs. reik. min. pavad. p. Baratt'as, kongresmanas Flood'as ir Lietuvos min. Žadeikis.

Ši transliacija bus pakartota vasario 17 d. tuo pačiu laiku ir ta pat banga ir papildyta min. Lozoraičio ir VLIKO atstovo kalbomis.

Sekancios transliacijos bus perduodamos ir trumpomis bangomis: 21, 17, 15, 11, 9, 7 ir 6 metrų.

KOREJOS KARAS

Korėjos fronte žymesnių pasikeitimų neįvyko. Komunistai, norėdami atsilaukiyti, į kovas metė 300.000 kariuomenės. Nežiūrint milžiniškos žmonių persvaros, nei vienoje fronto dalyje jiems nepavyko pasiekti didesnio laimėjimo.

Gen. MacArthur'as, aplankęs frontą, pareiškė, kad būklė rimta, bet jis turi pakankamai kariuomenės išlaikyti turimą plotą ir dar suduoti priešui sunkų smūgį.

JTO kariuomenė dar neperėjo 38 lygiagrečių. Tai yra politinis klausimas, kurį dabar diplomatai aiškina. Yra valstybės vyrų, kurie tikisi, kad kinų komunistus bus galima ir geruoju iš Korėjos iškraustyti. Jie mano, kad kol neperėita 38 lygiagretė, tol yra galimybė su kinais susitarti.

Komunistinės kariuomenės nuostoliai Korėjos kare, per visą laiką, kaip aiškėja iš Amerikiečių duomenų, siekia 525.000 žmonių.

NESIBAIGĖ UOSTO DARBININKŲ STREIKAS

Anglijos uosto darbininkų streikas dar nesibaigė. Pereitą savaitę jis buvo persimetęs ir į Londono uostus, kur sustreikavo 7.000 darbininkų. Tai įvyko po to, kai 7 šio streiko komiteto nariai buvo suimti ir patraukti teisman, kaip nusikaltę Arbitražo įstatymui organizuodami nelegalius streikus. Tačiau Londono uostuose sustreikavę darbininkai šį pirmadienį grįžo į darbą. Tuo tarpu Liverpooly, Manchestery ir Birkenheade uosto darbininkai dar tebestreikuoja. Tačiau streikuojančiųjų skaičius mažėja, nes dalis darbininkų grįžta į darbą.

Šis streikais, kaip jau buvo rašyta, yra neoficialus ir komunistų sukurstytas.

KOKIE GINKLAI MEGINTA NEVADOJE

Nors apie Nevados (JAV) dykynėje atliktuosius atominius sprogimus labai mažai oficialūs šaltiniai žinių suteikė, bet užtat visokių prieštarių spaudoj buvo gausu. Kaip spėjama, ten buvo išmėginta penkių rūšių atominiai ginklai.

Senatorius McMahon'as, parlamentinės atominės komisijos pirm., pareiškė, kad Nevadoje atlikti mėginimai bus reikšmingi ne tik strategijai ir taktikai, bet ir civilinei gynybai. Amerikos parlamento narys Jackson'as dar labiau mėginimus konkretizavo. Jis pasakė, kad Amerikos atominiai ginklai gali priversti rusišką štabą pakeisti kariavimo būdą, pagrįstą sausumos kariuomenės sumasimu, nes tokiam sumasiniui gresia naujų rūšių atominiai ginklai.

AUKSINIO KRANTO PARLAMENTAS

Britai nuosekliai perleidžia valdžią kolonijų žmonėms, laipsniškai juos įtraukdami į krašto valdymą. Pereitą savaitę Aukstinio Kranto krašte, pietų Afrikoje, įvyko pirmieji to krašto gyvenime, parlamento rinkimai. Rinkimus laimėjo negrų nacionalistų partija, siekianti krašto autonomijos. Iš 48 atstovų, ši partija turės 38. Be to parlamente bus 9 europiečių atstovai.

Negrų nacionalistų partijos vadas Nkrumah, už sukurstytą pereinamais metais streiką, buvo pasodintas į kalėjimą, bet po rinkimų iš jo paleistas.

SAVAITĖS IVYKIAI

BRITŲ PARLAMENTAS

Paskutiniuoju metu Britų parlamente svarstoma didelės reikšmės klausimai. Pereitą savaitę buvo debatai plieno pramonės suvalstybinimo klausimais. Kadangi atatinamas įstatymas yra seniau priimtas, dėl to šį kartą svarstytas tik jo vykdymo klausimas. Opozicija: konservatoriai ir liberalai siūlė įstatymo vykdymą atidėti, o darbiečiai nesutiko. Balsuojant opozicijos siūlymas 10 balsų dauguma atmetas. Įstatymas dėl plieno pramonės suvalstybinimo pradėjo veikti vasario 15 d.

Svarstant mėsos trūkumo klausimą, opozicija labai aštriai puolė vyriausybę dėl jos vedamos tuo atžvilgiu politikos. Buvo nurodyta, kad šiuo metu D. Britanijos gyventojai mažiausia mėsos valgo kaip kada nors ir kad tai yra dėl valdžios nesugebėjimo.

Maitinimo min. Webb'as plačiai paaiškino priežastis, kurios neleidžia mėsos normą padidinti. Prieš karą D. Britanija sunaudodavo per du milijonų tonų mėsos. Pusė to kiekio buvo vietinės. Po karo mėsos įvežimo sąlygos pagrindinai pasikeitė. Didėsnius mėsos kiekius galima atsivežti tik iš Argentinos. Pernai iš N. Zelandijos įvežta 357.000 tonų, o iš Australijos 127.000 tonų, vietoj numatytų 200.000. Bendrai, D. Britanija per metus gali mėsos įvežti nepilnus du milijonus tonų arba 300.000 tonų mažiau, kaip prieš karą.

Opozicijos pareiškimas vyriausybei nepasitikėjimas dėl jos vedamos mėsos politikos 8 balsų dauguma atmetas.

Šią savaitę buvo debatai užsienio politikos klausimais. Kadangi užs. min. Bevin'as tebeserga, dėl to debatus pradėjo ir paaiškinimus davė min. pirm. Attlee. Jis nurodė milžinišką Sovietų ir sovietinio bloko ginklavimąsi ir jų varomą priešišką propagandą nekomunistinių kraštų atžvilgiu, net ir prieš komunistinę Jugoslaviją, kuri neklauso Kremliaus įsakymų.

Svarbiausias dabarties klausimas ne Vokietijos apginklavimas, bet tai, ar pavyks komunistinį bloką palenkinti savo karines pajėgas iki išmintingo dydžio ir atsisakyti imperialistinės politikos. Jei su Sovietų Sąjunga ištikrųjų susitartume, Vokietijos apginklavimo klausimas nustotų reikšmės. Jei galime, turime vakarų gynybos klausimą spręsti kartu su vak. Vokietijos klausimu.

Liesdamas Korėjos karą, min. pirmininkas apgailestavo, kad Kinija nepasinaudojo nuosirdžiu pasiūlymu taikiu būdu ginčą išspręsti. D. Britanija laiko Kiniją agresorium, bet negali paremti sankcijų panaudojimo tol, kol yra viltis geruoju klausimą išspręsti.

Vytauto Didžiojo Muziejus ir istorinis jo sedelis, kur įvykdavo visos reikšmingosios lietuvių tautos iškilmės. Vasario 16 d., per iškilmės, Amerikos lietuvių paminklinis varpas bokšte gausdavo vaikams Lietuvos, kas tas nevertas laisvės, kas negina jos. Dabar tyli varpas, nyku Muziejaus sodely, liūdna visoje Lietuvoje, nes ji yra svetimųjų paverpta. Lietuva ir tūkstančiai jos sūnų, kankinamų vergų stovyklose Sibire ir kitur, laukia išauštant laisvės aušros.

Vasario 16-oji visiems, laisvuose kraštuose esantiems vaikams Lietuvos primena kelieropą pareigą: išlikti gyviems, fiziniai ir tautiniai nepalūžti, nesigailėti nei pastangų nei ko kita tautos išlaisvinimo valandai priartinti.

JTO kariuomenė neturėtų 38 lygiagrečių peržengti, — pažymėjo p. Attlee, kol nebus tai apsvarstyta JTO, ypač tų valstybių, kurių kariuomenė Korėjoje kovoja.

AMERIKA REIKALAUJA GRAŽINTI 672 LAIVUS

Amerikos ir Sov. Rusijos atstovų derybos dėl atsiskaitymo už Sov. Rusijai suteiktas gėrybes pagal Nuomos ir Skolinimo įstatymą sustojo vietoje. Amerika karo metu Rusijai įvairių daiktų suteikė už 11 milijardų dol. Ji reikalauja pamokėti dalį vertės tik už tuos dalykus, kurie po karo galėjo būti panaudoti Rusijos ūkio reikálams, kaip rafinerijos, fabrikų įrengimai, viso apie 800 milijonų dolerių, arba tik 30 nuoš. vertės ir gražinti 672 laivus. Visos kitos valstybės, už gautuosius iš Amerikos pagal tą įstatymą daiktus, jau atsiskaitė. Pav. D. Britanija pamokėjo 60 nuoš. gautų daiktų vertės. Tačiau Sov. Rusija visokiais pretekstais atsisakymą delsia. Laivų ji negrąžina būk dėl to, kad jie esą labai blogoje būklėje ir siūlo juos parduoti Rusijai. Amerika nesutiko ir griežtai pareikalavo laivus gražinti. Įteiktoje Sovietams notoje Amerika reikalauja įleisti inspektorius laivus apžiūrėti.

Iš paskolintų Sovietams 672 laivų, du yra modernūs ledlaužiai, 254 karo laivai: minininkai, torpedininkai, desantininkai ir kitokios paskirties laivai ir 87 prekybiniai. Ryšium su atsiginklavimu, tie laivai pačiai Amerikai reikalingi.

GINČAI DĖL EUROPOS GYNYBOS

Amerikoje vėl kilo ginčas dėl kariuomenės siuntimo į Europą. Buvęs prez. Hoover'is dar kartą per radiją pasisakė prieš kariuomenės siuntimą į Europą. Hoover'ui pritarė respublikonas senatorius Taft'as. Savo kalboje jis nurodė, kad Amerika, turėdama 6 nuoš. pasaulio gyventojų, negali imtis svarbiausios atsakomybės už Europos gynybą. Gen. Eisenhower'io, kaip vyriausio Europos kariuomenės vado, pozicija esanti labai neaiški ir neapibrėžta. Dėl to Amerikos kariuomenės į Europą neturi būti daugiau siunčiama, kaip santykiu: 1 amerikiečių divizija ir 9 europiečių divizijos.

Prieš šias mintis pasisakė Naujorko gubernatorius Dewey's, žymus respublikonas. Jis pabrėžė, kad JAV turi paskelbti pasaulinę Monroe doktriną, įspėjančią Rusiją, kad jei ji peržengs tam tikrą liniją, tai susidurs su karu. Tokia linija, Dewey nuomone, yra ne tik Atlanto sąjungos kraštai, bet Graikija, Jugoslavija, Turkija, Ispanija, musulmonų kraštai ir Kinija. Turime liautis atidavinę rusams tautas ir armijas, — nurodė Dewey.

Dr. J. Basanavičius, didis lietuvių tautos sąmonės žadintojas, kovai dėl jos teisių, laisvės ir nepriklausomybės skyręs visą savo gyvenimą ir veiklą. Jo redaguotoji „Aušra“ atskleidė naują lietuvių tautos kovoje epochą. „Aušros“ dėka, tautiškumas iš rusenančios būklės perėjo į dinaminį, nes siekė ne tik išsaugoti kas beliko lietuviška, bet ir atgauti kas prarasta, veržėsi į ateitį su savarankiško gyvenimo siekimais ir viltimi. Dr. J. Basanavičius buvo lemtingųjų Lietuvos istorijos sąjūdžių prišaky: 1905 m. Vilniaus Seimo pirmininkas ir 1918 m. vasario 16 d. Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo akto pirmasis signataras. Jis buvo istorinis asmuo ir tai pabrėžė net savo mirties datą. Jis mirė 1927 m. vasario 16 d. lenkų okupuotame Vilniuje. Dr. J. Basanavičius gyvenimas ir veikla dabartinėje mūsų kovoje dėl Lietuvos laisvės yra didelis šviesulys ir skatinas pavyzdys.

ITALIJOS IR PRANCUZIJOS KONFERENCIJA

Šią savaitę Italijos Rivieroje, Santa Margaritoje, įvyko Prancūzijos ir Italijos ministerių pirmininkų ir užs. reik. ministerių konferencija. Ji truko tris dienas. Spėjama, kad jos metu buvo peržvelgta abu kraštus liečią klausimai, išaiškinta muitų sąjungos įgyvendinimo galimybės, be abejonės, aptarta vak. Europos gynyba ir galimas joje vokiečių dalyvavimas.

Pasibaigus konferencijai išleistame pranešime pažymėta, kad Europa turi būti vieninga atspirti toms jėgoms, kurios grąso ją suskaldyti.

AMERIKOS BAZES AFRIKOJE

Amerika šiaurės Afrikoje nori turėti grandinę bazių savo aviacijai. Dėl jų įsteigimo ji tarėsi su Prancūzija. Derybos, kaip aiškėja, yra baigtos. Dar šią vasarą Amerikiečiai Maroke pradės statyti penkias bazes, pritaikytas didiesiems sprausminiams bombonešiams B-47 tipo. Bazių statyti į Afriką atvyksią apie 20.000 amerikiečių technikų. Iki šiol Amerika Afrikoje turėjo tris bazes: jūrų laivyno Port Lyautey — Maroke ir aviacijos Tripoly ir Dahrane — Saudo Arabijoje.

VERGAI RUSAMS KASA URANĄ

Čekoslovakijoje, netoli Joachimovo, yra urano rūdos kasyklos. Jos yra išimtinioje rusų žinioje. Kasyklos aptvertos 6 eilių spygliuotos vielos tvoromis ir rusų enkavedistų saugomos. Iš viso kasyklose dirba apie 50.000 žmonių, kurių 17.000 yra NKVD parūpinti vergai. Iškasta urano rūda vietoje apvaloma, po to supakuota po 100 kilogramų ir skardines dėžes vežama į Rusiją. Vidutiniškai, kas savaitę urano rūdos išgabenama apie 30 vagonų. Rūdų transportus lydi stiprios rusų kareivių sargybos.

Lietuva, mano tėvyne! Tu esi kaip sveikata. Kiek tave branginti reikia, tik tas supras, Kuris tavęs neteko.

A. Mickevičius

VASARIO ŠEŠIOLIKTOJI

Šią Vasario Šešioliktąją švenčiame kitaip negu anąsias, laisvės laikais. Ją kitaip švenčiame jau vienuoliktąją kartą. Švenčiame be Lietuvos nepriklausomybės ir tautos laisvės. Šią Vasario Šešioliktąją švenčiame ne savo žemėlėje, ne savo pastogėse, vieniši, išblaškyti, išskirstyti, nesuprantami ir niekinami, prarytomis rankomis ir pražiūrėtomis akimis, sugeltomis širdimis ir su nuolatiniu klausimu lūpose — kada gi, Viešpatie, kada baigsis mūsų kančios ir kada vėl grįšime į savo laisvą Lietuvą, į savus apleistuosius namelius. Dar sunkiau ją švenčia mūsų broliai ir sesės, kurie paliko savo gimtoji šalėlį. Jie ją švenčia savo tautiečių ir savo pačių kraujo ir ašarų klanuose; vietoj linksomos dainos klausosi širdį veriančių skausmų, dejonų; juos sleigia sunki prieš apgaulę, priespauda, tokia, kokios pasaulis nėra matęs. Jie švenčia žiūrėdami į kryžiuojamąją tautą, tuštinamą tėvynę ir lietuviškų galvų mažinimą. O tačiau ir šiose sąlygose mes švenčiame Vasario Šešioliktąją. Kodėl? Ugi todėl, kad ji yra mūsų tautinė velykinė, kad mes tą dieną perkratome savo tautinę sąžinę ir patikriname, ar mes dar einame Lietuvos keliu, ar jau išsukome į svetimus klystkelius; ar mes dar kvėpuojame savu lietuviškuoju oru ir gyvename lietuviškuoju gyvenimu, ar jau pasijutome be lietuviškosios galios ir siekimų. Ar mes visa atiduodame Lietuvai ir sau pasilikame tik tai, kas nuo jos atlieku, ar atvirksčiai — jai duodame tik tai, kas atlieku nuo mūsų. Šiose sąlygose Vasario Šešioliktąją — tai pasitikrinimo, apgailejimo, pasiryžimo, pasitaisymo ir susitiprinimo šventė. Ji mums ir dabar kaip buvusi nepalaužiamoms jėgoms kovai už tėvynės laisvę įgyti, sunkioms kliūtims nugalėti, didiems vargams nepalūžus pakelti, bandomoms viltims gaivinti, visuomet jaunai ir tyrai lietuviškai sąžinei išlaikyti ir didvyriškam kovingomui palaikyti ir stiprinti, neišsėmiamas šaltinis. Vasario Šešioliktąją mums ir dabar tautinio apsisvalymo, sustiprinimo ir įsirišimo į geriausių Lietuvos vaikų plieno kieto riekės, kovojančias už savo tėvynės laisvę ir savo tautiečių garbę ir gerovę. Tad švėskime ją taip, kad iš to daugiausia laimėtumėm Lietuvą. Švėskime ir Dievo pagalbos paprašę ir savo visas jėgas ir išteklius be jokių rezervų ir be jokių gudragalviavimų tėvynei pavedę.

Kova sunki ir žūtbūtinė. Kova ne tik Lietuvos su raudonoju priešu, bet visos žmonijos. Jos visos likimas kartu bus sprendžiamas. Žmonija pasaulio raudonąjį priešą jau pažino ir pradeda imtis reikiamų priemonių su juo kovoti. Dangus niukiasi. Juodi debesys telkiasi ir ties mūsų galvomis, bet po tais debesimis šviesi saulutė ir gerojo rytojaus viltys slepiasi. Visas pasaulis tai didžiai ir žūtbūtei kovai rikiuoja visas savo jėgas ir joms visoms vieną vadą paskiria. Mes turėsime kovoti bendrajame fronte su visa žmonija, bet kovosim kaip Lietuva, todėl pirmiausia patys turime savo jėgas suburti ir išrikiuoti su viena vyriausiąja vadovybe priešaky. Ta vyriausioji vadovybė yra — Vyriausiasis Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas. Jis stoji į Lietuvos laisvinimo darbą visos politiniai organizuotos visuomenės pavedamas ir laiminamas. Jį tokiu pripažino visa tremtinioji ir emigrantinė visuomenė, su juo kaip tokiu, kad ir be oficialaus pripažinimo, skaitosi kitų valstybių vyriausybės, bet kas svarbiausia — jį tokiu ir tai vienatiniu užsieniuose, pripažino ir patvirtino Lietuvoje susikūrus vyriausias krašto rezistenciją apjungias organas. Tad telktis apie Vyriausiąją Lietuvos Išlaisvinimo Komitetą, pasiduoti jo vadovybei ir autoritetui-kiekvieno lietuviui pareiga. Kova su Vliku, jo darbų trukdymas — Lietuvos reikalams kenkimas. Visos lietuviškosios jėgos užsieniuose darniai išrikuotos kovai už Lietuvos laisvę, Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto vadovybėje. Apsijungę ir apsievieniję politinėje srityje, taip pat turime atlikti ir kitose srityse. Turima galvoje Pasaulio Lietuvių Bendruomenė. Ji turės suvaidinti tokį pagelbinį vaidmenį Lietuvos laisvinimo darbe, kokio, jokia jėga neturės. Ir pavoju atsidūrusiai užsieniuose lietuvių tik PLB galės teikti reikiamos pagalbos ir apsaugos. Darbas eina į pabaigą. Reikia tikėti, kad po Vasario Šešioliktosios tautinio atsinaujinimo ir susitiprinimo visos kliūtys ir abejonės PLB reikalu, kur jų yra atsiradusių atkris ir netrukus galėsime džiaugtis Pasaulio Lietuvių Seimo susilaukę.

Kova brangus dalykas. Vieni žmonės, kad ir geriausia išrikiuoti nelaimės be pinigų. Mes šioj srity esame liūdnoji padėty, liūdnėsnė negu kiti mūsų likimo draugai ir kaimynai. Pinigais apsirūpinimo bare kovai už laisvę mums dar daug pasiliko padaryti. Mūsų broliai ir seserys pasilikę Lietuvoje savo tėvynės laisvei aukoja savo turtą, savo šeimos narius, savo sveikatą ir kraują bei gyvastį. Jiems nėra nieko brangesnio už Lietuvą ir jos laisvę. Ar galima tolygų aukingumą konstatuoti ir lietuvių gyvenančių laisvės kraštuose? Ne vieta ir ne laikas čia kelti tuos klausimus. Puvėsio grybelis pradeda apstėst daugelio mūsų sąžines. Ar daug yra tokių, kurie Lietuvos reikalams paaukoję bent savaitės uždarbį metams? Ar visi aukoja bent dienos uždarbį? Kokį nuošimtį aukoja Lietuvos reikalams tie, kurie pasineša

į turtėją? Tautos Fondas badauja. Pajamos netikros. Be tikrų pajamų negalimas planingas ir Lietuvos laisvinimo darbas. Dėl pinigų trūkumo negalima padaryti ir to, kas galima būtų padaryti. Daugelis mūsų pačių ir norime matyti išlaisvintą Lietuvą ir kludome tą darbą savo nusikalstamu „šykštumu“ Lietuvos reikalams. Mes esame ne to ar kito krašto naujakuriai, bet su keleivio lazda rankose keliauninkai į savo tėvynę Lietuvą. Jei kur, kad ir ilgesniam laikui apsisistojome, tai tik pasiganyti ir pasilsėti. Niekam nevalia nutrupėti nuo tos lietuviškos visumos, kuri turi grįžti į savo tėvų žemę. Mūsų šventa pareiga — parnešti savo tėvynei gausių jai reikalingiausių lauktuvių. Tarp jų turi užimti labai svarbią vietą gyvoji lietuviškoji jėga. Lietuon turime grįžti ne tik tie ir tokie, kurie kokiais esame iš jos išvykę, bet žymiai vertingesni ir skaitlingesni. Istorijoj žinomi patriotai ragino savo tėvynę iš nelaimių vaduoti žmonas ir vaikus įkeisti, mes bent savo palinkimus į tai, be ko galima gyventi, atmeskim vardan tos Lietuvos. Mes bent Lietuvai pirmą vietą užleiskim ne tik širdyje ir liežuviuose, bet ir savo išlaidų sąmatose ir piniginėse. Šios didžiosios Vasario Šešioliktosios šventės proga patys sau pasisakykime kiek ligi šiol esame paaukoję Tėvynės laisvei ginti ir pasisakykime, ką į tai pasakys mūsų lietuviškosios sąžinės.

Mūsų aukos bus ne tik mūsų pereigos tėvynės atžvilgiu atlikimas ir sąžinės reikalavimo patenkinimas, bet bus moralinis pasas įžengti į laisvąją tėvų žemelę, bus įgaliojimas ir teisė mindžioti tą žemelę, kuri dar garuos tų mūsų brolių kraują, kurie jį pralėjo už savo tėvynės laisvę. Kokia teise ir kokia draša galėsi, lietuvi, ryžtis grįžti į tėvynę, jei jos laisvės reikalavimas aukojai tik tuos trupinius, kurie nebyrėjo nuo tavo stalo?

Šių metų Vasario Šešioliktosios šūkis — VISA LIETUVAI — ir pinigai ir gyvybė, jei ji jos pareikalauja.

Tad į darbą į darbą, kaip Dievas įsakė ir Uždegę meile sau krūtinės

Į kovą stokim milžinai. (Maironis).

Vyriausiasis Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas

Tremtis, 1951 m. sausio 27 d.

Nors mes būtum toliausiai už marių
Lietuva bus brangesnė už širdį:
Ir mane ir tave toluoje
Ir vėjelis tėvynės praverkdy.
Aš matau iš akių mėlynųjų
Tavo skausmą, ryžtumą ir drąsą,
Kad mes laisvei giedosime himnus,
Nors gyvenimas parajas kasa.

Faustas Kirša

Didžios nelaimės spaudžia tėvynę,
O priešas laukia jos prapuolimo,
Kapuose bočiai, kurie ją gynė,
Mes gi prislėgti nusimimmo.

Tačiau tėvynė dar nepažuvus;
Nušvis jos vėliai garbė spindėjus;
Nuslinks ta šmėkla kaip ir nebuvus;
Saulutė džiugins vėl patekėjus.

Maironis

K I L P A

F. Neveravičius

(ROMANO FRAGMENTAS)

Nuspirtas akmuo nuriedėjo žemyn. Pakeliui užkludė medžio kamieną ir pliumpterėjo į vandenį.

Garėnas sukando dantis, prisiplojo prie žemės. Riedančio akmens šiurtenimas dusliu dundesiu plėšė jo galvą. Garėnas vis tebegulėjo nejudėdamas, nors akmens kritimo garsas seniai jau buvo išsisklaidęs ir nieko nebuvo įvykę. Įkyriai skaudėjo sumuštą keli, maudė pečius, rankas.

Ties galva tyliai suposi medžių viršūnės, tarpais praskleisdamos dangaus akivarą, kuriame spindėjo žvaigždės.

Labai toli — lojo šuo.

Dabar jau nuovargis laikė Garėną, prirakinęs prie žemės.

Galvoj tebedundėjo riedantis akmuo.

Trys dienos ir keturios naktys žygio vogčiomis. Vis į vakarus. Be maisto. Tik vieną naktį, užsidūręs ant vielų tvoros, jis gavo išsirausti pora morkų iš daržo. Nespėjo daugiau. Sutrukdė šuo, nirtulingai lodamas.

Rūpestingai išžvalges apylinkę, kartą jis buvo išdrįsęs užsukti į atokiai nuo kelio, pamiškę aptiktą ūkį. Negavo nieko. Augštas, sudžiūvęs vokiets ilgai žiūrėjo įkandini, kol jis išnyko tarp kamienų. Nevaišingi atrodė Meklemburgo žmonės. Gal ir bijojo. Kas jį žino? Valkata. Gal dezertyras. Paklius, išplepęs, kur buvo užsukęs, kas duonos kąsniu sušelpė. Nepaglostys rusai už tai.

Garėnas atvirto aukštelininkas, prisitraukė koją, ėmė braukyti sutinusį keli. Ne kažikas. Išėjus ne tiek skauda. Tik iš vietos pajudėti sunku.

LIETUVOS DIPLOMATIJOS ŠEFO ŽODIS

VASARIO 16 DIENOS PROGA

Lietuvos Nepriklausomybės Šventė yra ne tik praeities istorinio įvykio minėjimas, bet taip pat gyvos tikrovės prisiminimas, tos, būtent, tikrovės, kad lietuvių tauta yra nepakeičiamai prisirišusi prie nepriklausomybės ir dėl to Lietuvos valstybė tebeegzistuoja teisiniai ir moraliniai. Lietuvos valstybės atstatymas, paskelbtas mūsų sostinėje Vilniuje, buvo tautos suvereninių teisių bei valios išreiškimas ir daugelio kartų kovos už lietuvių apvainikavimas. Visa, kas buvo padaryta laisvai Lietuvai apginti, išlaikyti tobulinti, buvo liaudies ir jos vaikų inteligentų gilaus patriotizmo, didžių aukų ir sunkaus darbo padarinys. Sovietų Sąjungai įsiveržus į mūsų kraštą ir jį okupavus, tauta nepasidavė nei bolševikų propagandos viliojimams, nei barbariškam terorui, priešinasi kriminaliniam okupantui ir visados siekia atstatyti savo laisvą valstybę, kurioje ji vėl vykdytų jai priklausančias suverenines teises. Šita laikysena yra svarbiausia priežastis, kad civilizuotas pasaulis nepripažįsta vadinamojo Lietuvos įjungimo į Sovietų Sąjungą. Šita laikysena parodo, jog tauta krašte yra gyva ir savo dvasioje nepriklausoma.

Tai yra tikrovė, kuri suteikia pagrindą ir prasmę mūsų užsieny esančiųjų gyvenimui. Ji uždeda mums prievolę visa širdimi, išmintimi ir išgalėmis rūpintis krašto laisve ir jo interesų gynimu. Ją privalome turėti prieš akis ir saugotis, kad Lietuva nevirstų mums lyg tolimu atsiminimu, formaliu obalsiu, bet būtų gyva ir artima tiek mūsų privačiame gyvenime, tiek viešojoje veikloje. Daug metų, kilometrų, durtyvų skirs mus nuo krašto. Daug rūpesčių, musivylimų, vargo tenka pakelti tremtiniais, išblaškytiems svetimuose kraštuose. Šitokiomis aplinkybėmis neretai gali atsirasti pavojaus nutautėti. Jam užbėgti už akių yra svarbiausios trys priemonės: saugoti mūsų kalbą šeimoj, bažnyčioj ir, kiek tik galima, mokykloj; burtis į lietuviškas organizacijas ir, galop, Lietuvos bei lietuvių dalykais elgtis taip, lyg būtume apleidę kraštą prieš mėnesį ir už mėnesio turėtume grįžti.

Kada mes grįšime, to dar nežinome, bet esame tikri, kad grįšim, kad Lietuva bus laisva, nes vis aiškiau matome, kad lėtai atskleidžiamas naujas istorijos lapas. Pranyksta pragaistingos iliuzijos, kad Sovietų Sąjunga galinti su demokratinėmis valstybėmis taikiai sugyventi. Jungtinių Tautų Organizacijos ginkluota intervencija ginti Korėjai yra naujos veiklaus pasipriešinimo sovietų agresijoms politikos ženklas. Tai politikai vykdyti mobilizuojamos milžiniškos, neišsėmamos pasaulio — pirmoje eilėje Amerikos — kariškos, ir ūkinės priemonės. Pasaulis su Jungtinėmis valstybėmis prysaky ginkluojasi atremti mirtinam pavojui kurį ilgai nusiūviai jam sudarytų. Vis aiškiau suprantama, kad sovietų viešpatavimas rytinėje Europos pusėje nesuderinamas su Vakarų Europos saugumu. Sovietų pavergtų tautų pasiryžimas nusikratyti primestu joms jungu pradeda įgyti tarptautinės politikos veiksnio reikšmę. Sovietų Sąjunga, milžinas molinėm kojomis vis daugiau izoliuojama kraujo ir ašarų jūroje, kurioje tą valstybę pastatė jos nežmoniški val-

dovai, susitepę didžiausiais istorijoje karo ir taikos nusikaltimais.

Šitaip, pamažu bet pastoviai, tarptautinė padėtis keičiasi, susidaro palankesnės sąlygos kovai už Lietuvos nepriklausomybės atstatymą, už tautos teisę laisvai ir demokratiniai tvarkyti savo valstybę, apjungiančioje visas lietuviškas — Didžiosios ir Mažosios Lietuvos — žemes apie mūsų sostinę Vilnių. Tas tikslas bus pasiektas mūsų brolių ir seserų pasiaukojimu krašte.

Jų pavyzdys tesujungia mus užsieny į vieningą veiklią visuomenę, laisvą nuo asmenų ir grupių egoizmų ar priešingumų įtakos ir pagrįstą solidarumu ir savitarpio susipratimu.

Stasys Lozoraitis,
Lietuvos Diplomatinijos Šešas.

Roma, 1951 m. vasario 2 d.

LIETUVA

S. Laucius

Lietuva, Lietuva,
Tulpėms žydint gimus,
Vargo maldai varpai
Gaudžia lyg užkime.

Tavo kvapūs laukai
Ašarom paliję.
Nesulaikė Dangus
Ašmo kalavijo.

Sapnuose vis matau
Kruviną, basnirtą,
Lyg į veidą kažkas
Eršketrožė kirtęs.

Lyg ir trenksmą girdžiu
Ant eglinio karsto...
Ne savi, ne savi
Tavo lobius žarsto.

Ir seklyčioj girti
Ne lietuviui trankos.
Kristus brolių širdis
Dengia savo rankom.

Tavo žemė šventa
Skausmo prisisunkus.
Gūdžią naktį svirnuos
Dunda žingsniai sunkūs.

Ir gegutė šile
Vis graudina sesę,
Kad kažkur, už kalnų
Žuvo mylimasis...

Kai mano brolis artojas, kai mano sesuo drobių audėjęlė tamsią naktį glausis prie beržo liemens ir virpančia širdimi klausysis, ar rytą krašto ateivis negirgždina kiemo vartų, — „Jūs, degančios žvaigždės, mano klajūniškos dalies sielvartas, tyliai jiems pakuždėkit, kad mano širdis dar nenumirė iš ilgesio, kad ji dar plaka. Ištiesi metai — sunkūs, mirties ženklais nužymėti, klaidūs metai — be Tėvynės.

Ištiesi metai — sunkūs kaip mirtis, kaip letargo miegas, kaip paklydusios širdies nuapilimas.

Jonas Galinis

Plačiaveidis, kresnas kapitonas, vokiškai kalbančio vertėjo padedamas, klausė:

— Kas jūs per vienas?
— Lietuvis. Pabėgau iš rusų zonos.
— Iš rusų zonos? Ko norit?

Garėnas sumišo. Jis nesitikėjo tokio klausimo. Tikėjosi visiškai kitokių. Kaip čia išaiškinti troškimą, kuris jį vedė per tas dienas ir naktis, kaip išdėstyti neįveikiamą norą pasijusti laisvu, nusikratyti pasibaisėtina praeities slogučių. Kaip atskleisti tam abejingam, lyg nuobodulio graužiamam vyrui paprastą ir drauge sudėtingą, daugiagalvį jausmą, kuris vertė jį tiek sykių kaktomusom susidurti su mirtimi.

Pasvarstęs atsakė:

— Noriu gyventi vakarų okupacinei zonoj. Noriu susirasti savo tautiečius.

— Dokumentai?

— Neturiu jokių. Visus atėmė rusai.

Karininkas parodė šešėlį susidomėjimo:

— Dezertyras?

Garėnas šyptelėjo:

— Ne.

— Kaip patekote į rusų zoną?

— Rusams užnešant, nespėjau pasitraukti į vakarus. Sirgau tuo metu. Šiltinė.

— Kodėl dabar pabėgote?

Ir vėl klausimas, į kurį atsakyti rodos, taip lengva ir drauge sunku.

— Rusai buvo mane suėmę ir rengėsi išvežti.

— Kur?

— Nežinau. Sakė — į Lietuvą.

— Nenorit grįžti į savo kraštą? Kodėl?

Garėnas patyrė beviltiškumą. Fizinis nuovargis staiga atgrįžo, užgulė visą kūną. Susikaupęs viduje, atsakė:

— Mano kraštas okupuotas priešo — rusų. Ten patekti — man reiškia mirtį.

— Rusai mūsų sąjungininkai. Jie šauniai kariavo, — pastebėjo kapitonas, pažvelgęs Garėnui tiesiai į veidą. — Bendradarbiau su naci-
ciais? — paklausė:

Apklaussinėjamas truko neilgai.

TIKROVĖ APIE ANČIUKĄ

Man rodos, visi atsimena J. Ch. Andersen'o pasaką apie bjaurų ančiuką, kuriuo negalėjo atsistebėti net jį išperėjusi višta. Kaip nesistebės vargšė višta: ji pati su savo geltonspalvėmis viščiukais vandens. Kaip maro bijo, o kerėplą ančiuką tartum kokia magija prie jo traukia.

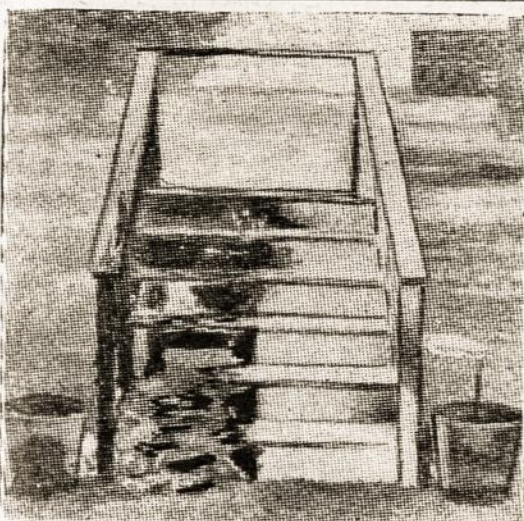
Šita pasaka visuomet ateina į mintį, kai pradame mąstyti apie mūsų augančius vaikus: per ištais valandas zulindami anglų mokyklų suolus, jie labai pastebimai pradeda tolti nuo lietuviškojo pasaulio — kalbos, papročių ir dvasios.

DUONOS GABALĖLIS

Turime nemaža lietuvių vaikų, kurie Lietuvos arba visai neprisimena, arba nieko apie ją nežino. Jie gali palyginti gyvenimą Anglijoje su skurdėna Vokietijoje, tačiau jie nieko nežino apie Lietuvos mokyklą, apie lietuvišką sodžių, ar iš viso apie Lietuvos geografiją.

Lenkų rašytojas Józef Czapski's, aplankęs JAV gyvenančią senąją lenkų išeivių kartą, „It is our custom“ straipsnyje (Kultura, 1951, 1 nr.) įdomiai charakterizuoja jauną atžalą studentą Arthur'ą. Pastarasis pasakoja:

— Kągi — aš nieko nežinau apie Lenkiją. Turėjau anksti dirbti, mano motina turėjo 12 vaikų, 6 išaugino čia Amerikoje, pati naktimis plaudama lėkštes pas graiką. Ji buvo iš Suvalkų gubernijos... Apie Lenkiją tiek nežinau

Priešgaisrinių priemonių sąrašas dar pagausėjo neseniai išrastais dažais. Jie, cheminių savybių dėka, apsaugo daiktą nuo degimo. Šiais dažais dažytas daiktas, atsidūręs ugnyje, nedega, nes jį saugo dažai. Pastarieji, ugnies ir karščio veikiami, virsta storu nedegamų putų sluoksniu, kuris ir saugo daiktą nuo degimo.

Paveikslėly matyti mediniai laiptai, kurių viena pusė bandymo metu dažyta naujai išrastais dažais, liko nesudegusi. Sudegę tik toji, kuri buvo dažyta paprastais dažais. Vadinasi, išradimas jau gali būti labai svarbus tiems, kurie apsinamino ir žinotinas tiems, kurie galvoja apie apsinaminimą.

Bet visų kenčiančių žmonių tarpe yra vis ir tokių, kurie prisimena tos slėpiningos galios, iš kurios viskas kyla, kas patiriama. Jų skaičius tamsioje vis daugėja. Ir jie Dievopi šaukia, kad vėl nušviestų jį gyvenimą. Vydūnas

kad, kai mano motinai nukrisdavo ant žemės gabalėlis duonos, tai mano motina jį pakeldavo, bučiuodavo ir suvalgydavo. Kai aš kartą nenorėjau valgyti duonos, tos kietos plutos, motina man nedavė vakarienės. Tik vėliau skaniai suvalgiau, nes buvau alkanas. Tiek žinau apie Lenkiją, kiek tas duonos gabaliukas...

Nenuostabu: paprasta motina, nepajėgdama ar neturėdama kaip pavaizduoti visumos, šituo iškirptu bedvasiniu vaizdėliu suklaidino augantį vaiką. Savo tėvynei jis yra... bjaurusis ančiukas.

NAMŲ DVASIA

Niekas neabejoja, kad namai ir jų dvasia formuoja augantį vaiką. Deja, nors ne vienas lietuvis Anglijoje įsigijo nuosavus namus, tačiau jis pats jame neturi laimės ilgai pasidėti: darbas fabrike, pirkiniai, sueigos, pramogos, pamaldos ir kita atkerpa ir likusio laiko dalį.

Lietuviui vaikui nedaug naudos iš tokių namų. O dar blogiau, kai, parėjęs iš mokyklos, ant sienų mato angliškų paveikslus ir niekur nepastebi gražios ir patrauklios lietuviškos knygos.

Tuo atžvilgiu sunkios lietuvių tėvų sąlygos. Tačiau darytina tai, kas dar įmanoma. Nereikėtų ilgai analizuoti nukritusios duonos fragmento (nors tai graži tema ištais paskaitai!), tačiau būtų naudinga vakarais — besisotinant ar besisint — papasakoti apie Lietuvos kovas dėl nepriklausomybės, apie krašto atsikūrimą, apie talkas, atlaides, netgi sulą...

Būtina pagal išgales telkti lietuviškas knygas, net laikraščius. Tegu paima vaikas A. Giedriaus Pasakas ar V. Krėvės Padavimus; tegu pavarto visų lietuvių vaikų žurnalą Eglutę. Tegu garsiai paskaito kokią ištrauką, tegu išmoka atmintinai kokią eilėraščių ar dailiosios prozos ištrauką. Nors tokiu būdu stengtinasi pririšti prie lietuviškojo žodžio vaiką, kuris kaip išbadėjęs puola prie neestetinių ir nepedagogiškų „comikų“.

Rengtinios šeimos šventės: vaikų vardinės ar gimtadienis. Tegu solenizantas pasikviečia savo draugus, tegu improvizuoja kokią vaizdelį ar dainų šventę. Pamenu, Vokietijoje dalyvavau vieno inspektoriaus (vokiečio) berniuko gimtadienio šventėje. Susirinkę vaikai suvaidino, padėklavavo ir padainavo, kad net miela buvo žiūrėti.

TAI NE MAŽMOŽIAI

Pastebėjime, kokia sudarkyta lietuvių kalba vaikai ima kalbėti. Kaip jie vadina maisto knygelę, kaip jie pabrėžia OK, kaip jie net tėvams numeta sharap. Pastebėjime, kad jie buvo „i Bradford'ą“ arba paprastoje party...

Pamenu, mokiniu būdamas su kitais draugais turėjau progą pastūmėti mūsų kalbininko prof. J. Jablonskio važiuojamą kėdę. Jis visą laiką mus kalbino ir čia pat tučiuojau taisė mūsų vartojamus barbarizmus ar neteisingą žodžių kirčiavimą.

— Kaip sakai: lietuvis? — įtempia dėmesį profesorius. — Ar nežinai, kad esi lietuvis!...

Rodos, tai mažmožiai, bet iš tikrųjų tai dideli dalykai. Namuose tėvai ir vyresnieji neprivailėtų negirdomis praleisti anglicizmų, kurie taip karikatūrina ir žaloja vaikų gimtąją kalbą. Dar svarbiau: patiems reikia vengti anglicizmų, kuriems lietuviškų pakaitalų turime kiek tik norime.

Tačiau šaligatviai kirbėjo žmonėmis. Nebuvo jausti skubotumo. Praeiviai traukė lėtai, tarytum be tikslo, ir buvo keista, kodėl jie taip vaikštinėja, kodėl leidžiasi smulkaus lietučio šlakstomi.

Garėnas ėjo šaligatviu paliai Ožėskienės aikštę, pasistatęs apsiausto apykaklę, širdamas pats ant savęs, kad čia paskyrė vietą susitikti. Lyg visame Vilniuje nebūtų buvę tinkamesnės vietos. Galėjo juk kurioj kavinėj ar restorane. Nereiktų dabar šlapti.

Leitenantas Atkočiūnas vėlavo. Aikštės vidury įrengtas garsintuvas buvo baigęs skelbti žinias. Dabar pranešėjo balsas deklamavo apie valiutos pakeitimą. Rublių vietoj litų įvedimas atnešias didžiausios naudos Lietuvos žmonėms.

Niekas tų pranešimų neklausė. Stulpas su garsintuvu stovėjo vienišas, staigiai vėjo šuorų plakamas.

Ne taip, taip prieš užeinant bolševikams. Tada didžiulės minios klausydavos Lietuvos Radiofono lenkų kalba skaitomų žinių.

Garėnas priėjo Vilniaus gatvės kampą. Žvabrus vėjas, atsikridęs nuo upės, nubraukė nuo artimiausio medžio sauja vandens lašų ir tškė jam į veidą.

Garėnas pašuko galvą ir pamatė Atkočiūną. Ėjo kurį metą tylėdami.

— Užsukim į restoraną kleboniško išmesti. Sušalau belaukdamas. Pasivėlinai, — pradėjo Garėnas.

— Žinau. Negalėjau anksčiau. Umm... — numykė Atkočiūnas, — nelabai gerai mudviem rodytis drauge viešose vietose.

Garėnas nusijuokė.

— Nusisimk kepurę su ta velnio žvaigžde ir pasistūsenk pirštų į galvą. Kur tavo logika? Čia irgi, juk, vieša vieta. Antra — mūsų darbas turi būti taip atliktas, kad jokių įtarimų nesukeltų. Trečia... kaip tik viešos vietos pačios

Taipgi ne mažmožis, kai tėvas ar motina šeštadienį siunčia vaikus maisto pirkti (jie gi geriau susikalba!), o į lietuvišką mokyklą tyliai numoja ranka. Jei mokytojai, jokio atlyginimo nereikalaudami, stengiasi bent dvi — tris valandas savaitėje vaikus lietuviškai pamokyti, niekam nevalia nuo vaikų tų pamokų nuvogti.

BUDĖKIME!

Tiesa, reikia pripažinti Nottinghamo Vysk. Ellis tikslią pastabą, kad anglų mokykla ir draugai bei žaidimai kitų tautybių vaikus sužalos. Tačiau reikia ir budėti, kad tą įtaką atsvertų lietuviškos dvasios namai, parinktos knygos, laikraščiai, lietuviškos pramogos, sava mokykla ir budri suaugusio akis. Priešingai, — J. Ch. Andersen'o pasaka mūsų akivaizdoje virst tikrove apie... ančiuką.

Prof. I. M. Bochenski's O.P., išanalizavęs Biblijos reikšmę tautinei žydų šamonei, o brevijoriaus — kunigų saviavaklai, siūlo išleisti Tautinę Knygą, kuri su žiupsnelių istorijos, geografijos ir parinktais klasikų tekstais lydetų žmogų nuo pat vaikystės.

Mintis — tiksli. Dvasiškiai kalba brevijorių, vakarais paskaito Šv. Rašto ištrauką. Būtų tikslu ir visiems kitiems turėti knygą, kuri būtų tautos ir Tėvynės relikvija. Bet apie ją pirmoje eilėje turėtų pagalvoti tie, kurie pasiryžo tesėti tautinio susipratimo sargyboje.

Jonas Kuzmickis

SPAUDA

KAIP GERIAUSIA PAMINĖTI VASARIO 16

„Tremtis“, Vokietijos lietuvių savaitraštis, vasario 7 d. numeryje įdėjo ta tema straipsnelį. Jo autorius, kreipdamasis į Vokietijos lietuvius, kviečia juos:

„Parodykime pavyzdį viso pasaulio lietuviams ir sudėkime šį kartą rekordinę auką Tautos Fondui. Paaugokime kiekvienas savo vienos dienos pajamas, kurias turėtume gauti vasario 16 dieną. Tai bus realiausias įrodymas vieningos mūsų valios ir pasiryžimo. Gal tai būtų prasmingiau, negu kėlimas kokių nors vaišių? „Gal tai bus jau paskutinė auka? Užtat ji turi būti didesnė, negu lig šiol buvusios“.

KARO ŠIEMET NEBUS

Tokią išvadą daro Čikagoje einas dienraštis „Draugas“. Anot jo, JAV valdžios pareigūnai kurie mano šį tą žiną apie Sovietų Rusiją, prieina išvados, kad visuotinio karo bent šiemet neįvyks. Nors ir sutinkama su tuo faktu, kad pavasarį komunistai gali pradėti ginkluotą konfliktą Europoje, tačiau Sovietų Rusija vengs tiesioginiai į tą konfliktą įsikišti. Vadinasi, šiemet įvyktų tik tai, kas pernai prasidėjo Korejoje, pasikartotų jos istorija.

Kai kuriose Vašingtono politinėse ir net militarinėse sferose vis dar teigiama, kad Sovietų Rusijos militarinė mašina nėra pakankamai „išstepta“ ir paruošta, kad ją jau dabar Maskva galėtų pajudinti visuotinam karui su vakarų demokratijomis. Svarbu ir tai, kad sovietai nėsą tikri, kas atsitiktų jų pačių kieme (už geležinės uždangos), jei jie pradėtų trečią pasaulio karą. Yra politikų, manančių, kad karas tikrai išsiskų sumišimui ne vien tik šatelininiuose kraštuose bet taip jau ir pačioj Rusijoje.

tinkamiausios... konspiracijai, — pridūrė jis ir vėl nerūpestingai nusijuokė. — Eiva!

Riestanosė, jauna, storulė bufetininkė plačiu šypsniu pasveikino Garėną ir paklausė:

— Pasirinksit gal ką iš bufeto... draugas Garėnas?

— Parinkit mums jus... drauge Monika. Bus dar skaniau... — atšovė Garėnas.

— Gerai... — tarė ji ir skambiai nusijuokė. Nedidokė „svetainės“ salė buvo apypilnė. Podiume griežė šešių vyrų orkestrėlis.

Juodu apsidairė salėj ir atsėdė vienoj iš užpakalinių ložių — dėžučių.

— Jauskis, kaip namie. Jei nori, užtrauk užuolaidėles, tai niekas mudviejų nematys, — juokavo Garėnas.

— Tai tik įtarimą sukeltų... Ir šiaip... Irgi radai vietą kalbėtis... Salėj — du „komandirai“, aname gale N.K.V.D. majoras sėdi. Čia ne vieta... — vis nerimavo Atkočiūnas.

— Ek, karininkė, plaukštelėjo ji per petį Garėnas. — Nebijok. Manai, visi jau tik ir klausosi, ką mudu viens kitam sakysim. „Komandirai“ su „Katiušom“ trinas, N.K.V.D. majoras irgi ne į tave žiūri, o į aną blondinukę prie trečiojo stalo. — Tau tik šnipai vaidenas... — Nesivaidena. Jų dabar jau visur esama. Kiekvieną gali įtarti. Kelnerį, tą Moniką... ką gali žinoti.

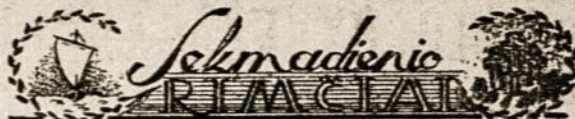
— Monika? — Garėnas visu balsu nusikva-tojo. — Monika? Na, gerai... — jis nutraukė, nes įėjo padėklų nešinas padavėjas.

— Tamstos užsakė tai bufete? — paklausė jis, pabrėždamas žodį „tamstos“.

— Taip, draugė Klingy, — atsakė Garėnas. — Kaip sekasi?

Padavėjas pasilenkė ties stalu, dėliodamas užkandas, skersomis žvilgtelėjo į Atkočiūną ir kreipėsi į Garėną:

— Aš labai atsiprašau, bet kaip tamsta mane vadindavot anksčiau?

VASARIO ŠEŠIOLIKTOSIOS PROGA

Tarp ašaros ir vandens lašo tiek yra bendra, kad saulės spindulys, eidamas per vieną ir kitą, ima žibėti aštuoniomis spalvomis. Mūsų dienomis Europos rytų krikščionims tenka dažnai verkti: ir Suomijoje, ir Estijoje, ir Lietuvoje, ir Lenkijoje, ir Slovakuose, ir Čekuose, ir Rumunijoje, ir Vengrijoje. Sunku pasakyti, kiek beliko krikščionių Rusijoje. Į dangų kyla ašaros žmonių, priepaūdą kenčiančiųjų. Nebus suklysta pasakius, kad jų ašarų debesys jau pusę dangaus apdengęs. Bet kita pusė dangaus dar tebešviečia. Pavertusių tautų žmonės, pakrikę tremtyje, dar vis mini atgautos, kad ir paskui prarastos, laisvės sukaktis. Vilties saulė tebešviečia. Pro ašarų debesį matyti vaivorykštę, kurią vieni vadina Laumės juosta, kiti — Laimės. Tos vaivorykštės kupra dangų siekia, dvi apačios į žemę atsiremia.

Laumė — pikta, bjauri, blogio gamintoja moteriškė. Jos vardu nevadinkime iš ašarų ir vilties spindulių ant dangaus audžiamą juostą. Laimė žada ta juosta; ir gražiai, gerai, meilina-gai mergelei pritinka ją dėvėti. Ragana Laumė, anot liaudies prietarų, kūdikių kraujo siurbėja, pragarą veikia, Dievo nekenčia ir daugeliu atžvilgių sutampa su tautų naikintojais, valdančiais Rusiją ir Kinus.

Lietuvos nepriklausomybės paskelbimas pasitaikė lygiai į dvi savaites po Švč. Dievo Motinėlės Įvedybų sukakties. Ta šventė ypatingai primena ne tik moterims, bet ir tautoms švarumo reikalą. Pasivesdami Galingosios Švč. Panelės globai, turėtume ypatingai ją pagerbti trigubu švarumu. Pats naudingiausias mums švarumas yra tas, kad sąžinė būtų nesutepta nuodėnių purvais ne nuodais. Nemažas dalykas yra ir aplinkos švarumas. Svarbu yra, kad mūsų gyvenamame kambaryje ar namuose nebūtų žemų geidulius sukeliančių paveikslų, ne statulų, kad nepakenčiamos būtų slidžiosios šnekos, ne piktosios kalbos. Bet negali būti pilnas švarumas, kol jis nesireiškia viešųjų pareigų ir santykių sąžiningumu.

Šv. Tėvas Pijus XII pasaulyje sudarė sąjūdį, kad asmenys, įstaigos ir tautos pasisvestų Švenčiausiosios Marijos nekalčiausiai širdžiai. Į tą sąjūdį įstoti turėtume ir mes lietuviai. Ne užtenka sukalbėti tą pasisventimo maldele, bet reikia ją sustiprinti gyvo, gryno bei veiklaus tikėjimo darbais, darbštumu, dvasios švarumu, sąžiningumu ir atgailos veiksmais. Taip padarius, galima tikrai laukti, kad Galingoji Motina padarys mums tą, ką ji padarė Galilėjo Kanoje. Ten vestuvėse buvo pritrūkę vyno ir Marija per savo Sūnaus galybę pašalino neprieklių. Dabar mums trūksta laisvės ir laimės. Padarykime tai, ko Marija geidžia, o jos sūnus padarys, tai, ko mes trokštame, ir atgims Lietuva.

K. V. Kazlauskas

PAMALDOS

Halifaxe, St Columba, vasario 25 d., 11,30 val.

JEI DAR NESPĖJAI PRENUMERATOS PANAUJINTI — ATLIK TAI ŠIĄ SAVAITĘ

— Vokiečių okupacijos metais Lietuvoje dirbau pogrindyje.

Karininkas gūžtelėjo pečiais, dar kartą tiriamai apžvelgė Garėną ir įsakė vertėjui:

— Nugabenkit jį į D.P. stovyklą. Jeigu lietuvių komitetas pripažins jį lietuviu esant, palikit jį ten.

Mostelėjo ranka, kad klausinėjimas baigtas. Stovykliniame lietuvių komitete Garėnas su-tiko pažįstamą. Jis nesileido į pasakojimą. Buvo tiek išvargęs, jog sunkiai beistengė atsakinėti į klausimus.

Jį nulydėjo į kareivinių garažo palėpę. Ten, griuvęs į pliką lentų guolį, jis godžiai valgė duoną su sūriu ir apsiblausiusiomis akimis mieguistai žvalgėsi.

Siaura palėpė buvo prikimšta įvairiausių mantos ir žmonių. Lagaminai, dėžės, ryšuliai, kai kur iškabintės antklodės vaizdavo atskirų gūžtų sienas. Varginga nuosavo kampo iliuzija. Vienas iš daugelio troškimų, atkakliai ginančių savo teisę būti, įveikti vargą, pažėmimimą ir tikrų jų namų ilgesį. Tik per vidurį, visu palėpės ilgiu tįso siauras takas, lyg koridorius.

Besimerkiančių akių žvilgsnį vadžiodamas daiktais ir žmonėmis, vienu tarpu Garėnas stabtelėjo ties vyru, kuris stovėjo netoliese, atsiremęs į stulpą ir stebėjo grupę lošiančių kortas.

Staigus smūgis tarytum perskėlė Garėno galvą. Netikėdamas savo akimis, jis atsėdėjo ant guolio, skaudžiai sužiūro į stovintį. Nebuvo abejonės. Ten stovėjo jis.

Tuo pat akimirkiniu žvilgsniu pasuko galvą Garėno pusėn, ir įdėvinių žvilgsniai susidūrė.

Lapkričio vakaras varvėjo nuo stogų ir nuogų medžių virbų dideliais, tarsi tirštais, vandens lašais.

Gatvės grindiny žvilgtelėjo tašyti akmenys. Tarpais pravažiudavo sklidinai žmonių prikimstas autobusas. Šiaip — buvo tuščia.

— Na kaip? Kelneriu... kai sužinojau pavardę, pone Klingy...

— Taigi, taigi... matot... Anksčiau tai aš buvau ponas Klingys, o dabar draugas... Tai kam geriau gali sektis — ponui ar kažkokiam draugui?

Garėnas šyptelėjo:

— Restoranas gi dabar pilnesnis, negu anksčiau...

Padavėjas pažvelgė į stalą, stabtelėjo žvilgsniu ties sovietų kariais ir, nuslopinęs balsą, pasakė:

— Svečiai nebe tie... Kas iš jų... Dabar tik algelė, ir ta kūda beliko...

Jis pripylė stikliukus ir tyliai pasitraukė.

Garėnas išgėrė degtinės, užsikando ir tyliai paklausė:

— Tai kaip?

Orkestras užtraukė ritmingą tango.

Atkočiūnas atsikrenkštė, pasilenkė ties stalu ir pašnibždomis kalbėjo:

— Velnias juos žino! Pamiršo ar šiaip... Tame jų balagane visko pasitaiko. Sandėlys nejudinamas, jokios komisijos dar nebuvo. Visi ginklai ir kiti dalykai nepajudinti, nors iš visur kitur jau baigė gabenti mūsų kariuomenės ginklus ir šaudmenis...

— Vadinasi? — nekantriai sviedė Garėnas.

— Vadinasi, galima. Leitenantas Ilčinskas, sandėlio vedėjas, pasiryžęs viskam. Bet visgi jis stato šias sąlygas: visų pirma, šautuvų ir šaudmenų paėmimą reikia organizuoti partijomis. Nedidelėmis, po dešimt, penkiolika per vieną vakarą. Tam reikia aštuonių žmonių išsųk. Reikia kruopščiai suplanuoti ir nustatyti, kaip jie maskuos vežamus daiktus. Toliau Ilčinskas reikalauja, kad jam iš anksto būtų patikrinta prieglobstis. Kai sandėlys bus jau ištuštintas arba komisijos atveju, jis turės išvykti. Ir dar — jis turi abejonių... O jei tai ilgai užsitęs?

(Bus daugiau)

KAIP GYVENA ANGLIJOS LIETUVIAI

MIKAS
PAVAŽA

BIRMINGHAMAS

Didelis miestas, antras didumu Anglijoje, o D. Britanijoje trečias, nes antras eina skotų Glasgovas. Birminghamas turi per milijoną gyventojų. Lietuvių čia yra apie 100, skaitant su prieaugliu. Tai, palyginus su dideliu miestu, labai mažai. Ir tie dar išsibarstę po visus kampus. Susieiti krūvon sunkoka, ir todėl čia kaip tik ir gimė pirmasis vietinis laikraštėlis vien tik skyriaus reikalams — „Krivulė“.

Lietuviai, daugiausiai, dirba dujų fabrike. Priežastis lengviausia priima. Antrojo eilės seka plieno fabrikai, įvairių degto molio dirbinių fabrikai. O kiti — po 1, po 2 pasklydę. Tad ir jūsų korespondentui atvykus į tokį didelį miestą nelengva buvo sumedžioti reikalingos medžiagos. Imi tą, kas pasitaiko, su kuo lengviau susieiti, ką užtinki namie. Tas pats buvo Coventry, kur didžiausia kliūtis buvo susitikti su žmonėmis ta, kad dirba pakaitose. Jei pataikiai naktinėj pakaitoj dirbančius, geriau ir neik. Jei ir įsileis, tai vistik ne susikalbėsi. Ir suprantama, nes ar labai mes būtum patenkinti, jei koks naktibalda, atsibaladojęs vidurnaktį, norėtų su mumis pasikalbėti? Juk tikrai vytum laukan. Tas pats ir su „naktininkais“. Jūsų korespondentas tokių iš tolo vengė, nors gauti ir labai viliojančios medžiagos tikėjosi.

Tad Birminghame sekėsi nekaip. Pirmutinis, kurį sutiko jūsų mielas Pavaža, buvo pilietis P.D. „Nei pavarde, nei metu, nei iš kur esu kilęs, prašau nerasyti, — kategoriškai ir neatšaukiamai pareiškė stambokas pilietis.

„Čia nieko pikto nebūtų, jei ir jūsų pavardę paminėčiau. O atrodytų rimčiau, ir skaitytojams mieliau. Juk tai bus medžiaga, istorinė medžiaga. Tamstos visai neklausiu jokių politinių, nei religinių, nei bendrai Tomstos įsitikinimų“ — bandžiau aiškinti ir įkalbėti rūstų pilietį.

„Aš jau žinau jus, visokius korespondentus! Kai tik pavardę jums paduodi į dantis, o paskui jūs tą visą medžiagą iš piršto laužiate. Aš — žmogus nevedęs, kai aprašys nei šiaip nei taip, tai prie dabartinį vedybinių sunkumų, kuomet lietuvaitės taip branginasi, išviso negalėsi apsisvesti. Ir bendrai, nenoriu patekti į laikraščius. Ką? Ar aš tėvą užmušiau, ar prasikaltau? Jei nori ponas Pavaža, galim kalbėti, bet jau mano pavardės ne...“ reikšmingai pažūrėjęs į mane, kietai pareiškė savo nusistatymą. Jūsų korespondentas, pasižiūrėjęs į numatytos aukos dvigubą rankutę, ir, atsiminęs Redaktoriaus tėviškus pamokymus apie visokias nelaimes, ištinkančias korespondentus, buvo įtikintas, kad daugiau spirtis nėra ko. Reikia kai kada ir nusileisti.

Tolimesnis pasikalbėjimas vyko draugiškoje nuotaikoje, apie ką ir pranešu maloniems skaitytojams.

„Kaip patekote į dabartinę darbovietę?“ buvo pirmas klausimas.

„Ne iškart. Visus metus dirbau žemės ūky ir gyvenau Sutton Coalfield. Faktiniai, tai yra Birminghamo priemiestis. Gyvenom specialiam hostely, kuris buvo įrengtas vidury didžiulio parko. Gamta ir aplinkuma buvo labai graži, bet gyvenimas — šiaip sau. Pastatai — ugniagesių barakai, statyti karo metu, 20 žmonių vienam barake, kuris buvo suskirstytas į gardus keturiems žmonėms. Maistas buvo pakenciamas. Prisiipikti reikėjo tik saldumynų ir vaisių. Kasdieninis važinėjimas ir vis pas naujus farmerius įgriso galutinai. Važinėjome visą laiką atviruose sunkvežimiuose. Ir tai ligi 20 mylių. Žiemos metu tai jau per daug. O atlyginimas? vos £ 2.14.0!

Pradėjau darbo ieškoti mieste ir radau dujų fabrike. Dirbu kieme, cementavimo darbus.“

„Nedarėte žygių patekti į geresnį darbą, į fabriko vidų?“

„Ne. Bijau smarvės. Bet aš savo darbu esu kaip ir patenkintas. Nors darbas fizinis, sunkokas, nes tenka dirbti daugiausia su šiupele.

„Darbą pradėdame 7.30, baigiam 4.30. Turime 1 valandą pietums, pusvalandį pusryčiams, ir 15 minučių parūkyti. Pagrindinis atlyginimas 2/6 į valandą. Viršvalandžių gali dirbti kiek tik sveikata leidžia. Normaliai, vidutinis atlyginimas su viršvalandžiais, atskaičius visokius mokesčius, sukaš apie £ 6.10.0. Darbo juodoji pusė: dūmai ir smarvė, kurios tenka ir kieme dirbantiems. Kai tapsiu laisvas nuo Darbo M-jos globos, gal ir pasiieškosiu geresnio darbo“.

„O kaip privatūs reikalai: pragyvenimas, butas, valgis?“

„Gyvenu pas anglus, taip vadinamam lodging'e. Kambarį esame dviese. Moku į savaitę £ 2.20 su patalyne ir lovos skalbiniais. Kambarį šildome savo lėšomis, žibaline lempa. Gau name iš ryto pusryčius ir vakare, vadinamus, pietus.

„Pusryčiai daugiau negu silpni: trumpa dešrelė ant pakeptos riekutės duonos, arbatos, pagal cukraus davinį matuojant, tik 1 puodelis. Duonos gali valgyti kiek nori, bet nei sviesto nei margarino. Tik truputis marmelado, kurio užtenka 1 riekutei duonos. Tai ir viskas. Pusryčiai tikrai, kaip sakoma, poniški, nuo jų šiupeles nepakilnosi.

„Pietūs, silpnumo atžvilgiu, beveik panašūs. Valgomie grįžę iš darbo. Mėsos riekutė su bul-

vėmis, virtomis daržovėmis — ir pudingas. Tai ir viskas. Jokių sriubų.

„Užtat valgau tris kartus fabrike: pusryčius, pietus ir 3 val. geriu arbatą su sumuštiniais. Tenka už tai primokėti 15—18 šilingų. Tuo būdu pragyvenimui išeina 3 svarai. O kur dar vaisiai ir kita?“

„Šiaip, negalėčiau skųstis. Suvaržymų jokių, net ir svečiai gali užėti“.

„Kokios perspektyvos? Kaip grįžimas? Ar daug sutaupėte?“

„Visi laukiam to, prakeikto karo. Tai vienintelė viltis. Juk čia vis vien nieks nemano pasilikti. Visi lietuviai, bent kiek man tenko girdėti, pasiryžę pirmajai progai pasitaikius, grįžti namo. Nusistatymas tvirtas ir, manau, jis nepakitės. Per daug jau čia mums svetimas gyvenimas ir aplinkuma. Dėl sutaupų nekaip. Maži uždabariai mažos ir sutaupos. Bet jau šimtukas kaip ir užgniaužtas. Žemės ūky bedirbant sunku buvo sutaupyti. Nežinau kodėl toks čia skirtumas. Užtat žmonės kaip tik išsilaisvins nuo varžymo bėgs. Žemės ūky liks tik retas kas.

„Ką Lietuvon parvažiavęs dirbsiu — pats gerai nežinau. Planų neturiu. Priklausys to, ką ten rasime“.

Padėkojęs už įdomias informacijas dūlinau tolyn nežinomomis didmiesčio gatvėmis.

LIETUVIŲ
DIENOS

Moderniškas iliustruotas lietuvių magazinas, 9204 So. Broadway, Los Angeles 3, California, U. S. A.

Prenumerata visame pasaulyje 3 doleriai metams. Anglijoje atsiskaityti: J. Mockevičius, White Hart Hotel, Holmfirth, Huddersfield.

LIETUVIŠKAS MAISTAS IŠ
LIETUVIŠKOS KRAUTUVĖS

Seniausia Londono lietuvių parduotuvė siūlo:

Australiška salami	1 sv. ...	6/6
Airiška salami	1 sv. ...	5/-
Daniška salami	1 sv. ...	7/-
Kiaulienos dešros	1 sv. ...	5/-
Arbatinė dešra dėžutėse	1 sv. ...	2/-
Daniška kiauliena	12 oz. dėžė ...	3/-
Itališka kiauliena	1 sv. ...	3/6
Rūkyti lašiniai	1 sv. ...	4/3
Rūkyti lašiniai ploni	1 sv. ...	3/6
Sūdyti lašiniai	1 sv. ...	4/-
Olandiškas sūris	1 sv. ...	3/2
Raugintų kopūstų dėžė	30 oz. ...	2/-
Raugintų agurkų dėžė	... 2/6	
Austral. riešutinis sviestas	12 oz. dėž. 2/-	

Jei užsakymas viršija 60 šil., persiuntimo išlaidas pamokame mes.

J. LIUDŽIUS, 421, HACKNEY RD., LONDON, E.2. Telef. SHOREDITCH 8734.

Galima gauti įvairių maisto dalykų. Reikalaukite kainaraščių arba nurodykite dalykus, kurių pageidaujate.

Ir jums yra galimas
IŠVAŽIAVIMAS Į KANADĄ

jeigu turite darbo ir buto garantijas. Jas parūpina teisininkai ir kalbininkai, studijavę Amerikos ir Europos universitetuose.

Jonas Juškaitis,
108 St. George Street,
Toronto 5, Ontario, Canada.

Mgr. W. Swiderska atlieka mediciniškas kraujo analizes (Wassermann, Kahn), šlapumo ir kitas. 16, St. Gabriels Rd., London, N.W.2, tel. GLA 8776.

Ieškomas Zigmąs Dzermyda, kilęs iš Veisėjų valsč. Rašyti: Pranas Liaukonis, 1355 East 152 Street, Cleveland 12, Ohio, U.S.A.

LIETUVIAI SVETUR

Studentai prašo paramos. Daugumas lietuvių tremties gyvenimą Vokietijoje pabaigė. Tremtinius globojančios organizacijos savo dėmesį kreipia dviem asmenų kategorijom — į emigruojančius ir ligonius, senelius. Visi kiti turi rūpintis savimi kaip kas sugeba.

Prie pastarųjų priklauso ir Vokietijoje tebestudijuoją lietuviai studentai, kurių šiuo metu dar yra apie 70 asmenų. Jie ryžtasi likti Vokietijoje, kol baigs studijas.

Studentų gyvenimo sąlygos šiandien pasidarė ypatingai sunkios. Jau kuris metas, kaip IRO nebeteikia jokios paramos. Lietuviškosios institucijos šiandien nėra pajėgios finansuoti eilės studentų studijas. Patiems studentams užsidirbti sau pragyvenimą Vokietijoje nėra sąlygų. Lietuviškoji visuomenė yra vienintelė, iš kurios studentas gali tikėtis paramos.

Vokietijos Lietuvių Studentų Sąjunga kreipiasi į įvairiuose kraštuose esančius lietuvius, prašydama padėti baigiantiems studentams užbaigti savo studijas.

Aukos prašome siųsti Lietuvos Raudonojo Kryžiaus vardu: Litauisches Rotes Kreuz, (14 b) Reutlingen, Lederstr. 94 ir pažymėti kam jos skiriamos. Norintiems šelpti kurį nors studentą betarptai, mielai tarpinkausime, adresas — Zentralausschuss der Litauischen Studenten in Deutschland, (14 b) Teubinge, Lange Gasse 38, Germany.

Ryškiausioji lietuvių asmenybė. Dienraštis „Draugas“ skelbia konkursą: ryškiausioji lietuvių asmenybė. Konkursui skirtas straipsnis turi būti įteiktas iki 1951 m. gegužės 1 d. Už tris geriausius straipsnius skiriamos premijos I — 50 dol., II — 30 dol., III — 20 dol. Konkurse dalyvaujančiam autoriui paliekama teisė pasirinkti ryškiausią lietuvių asmenybę (iš gyvų ar jau mirusių) ir ją apibūdinti. Pageidaujama, kad straipsnis būtų parašytas mašinėlė ir nebūtų ilgesnis kaip keturi puslapiai, geriau trumpesnis.

Lietuvių inžinierių ir architektų sąjunga pereinų metų gale Čikagoje išleido didelį biuletinį. Jame pateikė daug įdomios medžiagos. Ten yra paskelbtas ir sąjungos narių sąrašas. Iš jo aiškėja, kad tuo laiku sąjungai priklausė 98 inžinieriai. Pasirodo ir JAV mūsų inžinieriaus darbo savo specialybės srityje gauti nelengva. Iki to laiko inžinieriaus teisę JAV buvo įsigiję tik keli lietuviai inžinieriai: prof. S. Kolupaila, J. Bulota ir B. Masiokas.

Prašo lietuviškų leidinių. Po šio karo Romoje buvo įsteigta Lietuvių Šv. Kazimiero Kolegija. Ji gražiai tarpsta. Tuo galėjo įsitikinti visi, kurie Šventaisiais Metais ar kita proga lankėsi Kolegijoje. Šiuo metu ji yra vienintelė Europoje grynai lietuvių kultūrinė, dvasinė ir tautinė įstaiga. Daugelis joje apsilankiusių pasigedavo gausenį lietuviškų leidinių. Jų manytų, Lietuvių Šv. Kazimiero Kolegijoje, kaip centre, turėtų būti visi lietuviški leidiniai. Kolegijos vadovybė tokiame pageidavime širdingai pritardama, neturi lėšų visiems lietuviškiems leidiniams užsakyti ir yra priversta kreiptis į lietuviškos spaudos leidėjus, prašydama siuntinėti Kolegijai savo leidinių po vieną egzempliorių. Prašoma siųsti: Collegio Lituano a San Casimiro, Via Casalmonteferrato 20, Roma — Italia.

Prelatas K. Šaulys, vienas iš trijų, tremtyje eančių Vasario 16 d. paskelbto Lietuvos neprišlausomybės akto signatarų, gyvena Lugane, Šveicarijoje. 1949 metais prelato kunigystės aukštinai suakcentai pažymėti, Amerikoje buvo išleista monografija.

Kun. J. Navickas, Šveicarijos lietuvių kapelionas, gyvena Estavayer-le-Lac'e. Ten jis dirba kaip kapelionas ir tikybės mokytojas „Sacred-Coeur Institute“.

A. Igoris pereinų metų gale Zueriche atidarė gastronomijos prekių krautuvę ir skoningai įrengtą kavinę. Be to jis dar šio miesto centre turi kepyklą. Jis yra žymiausias Šveicarijos lietuvių verslininkas.

Algirdas Kačanauskas, jaunas, gabus muzikas ir chorvedys, žinomo lietuvių kompozitoriaus A. Kačanausko sūnus, atvyko iš tremties ir apsisistojė Naujoje pas gimines. Tremtyje A. Kačanauskas buvo „Sietyno“ ansamblio vadovas.

Pr. Naujokaitis, seneniai pakviestas „Eglutės“ redaktorium, šias pareigas jau perėmė ir pradėjo darbą.

Genocido paroda. Lietuvių Tautinės Martirologijos skyriaus vedėjas Jonas Rimašauskas yra surinkęs daug vaizdžios medžiagos genocidui Lietuvoje pavaizduoti. Waterburio ALTo skyrius, naudodamasis p. Rimašausko paslaugumu, jo suinktąją medžiagą parodys plačiai Waterburio visuomenei. Tam tikslui ruošia vasario mėnesį Genocido Lietuvoje parodą. Ji apims 6 skyrius, kurie parodys Lietuvos nepriklausomą gyvenimą, pirmąją bolševikų okupaciją, Lietuvos diplomatinę kovą ir kruviną bolševizmo ranką Vakaruose.

Australijos lietuviai. Sydnejaus priemiesty Caramatoje dygsta lietuviška kolonija, nes čia apie 20 lietuvių įsigijo sklypus. Čia namų statybai lietuviškieji pionieriai panaudojo naujų namų statybos būdą — lietuvišką talką. Talkindami vieni kitiems, jau prieš Kalėdas atšventė pasiektą tikslą pabaigę tuos P. Šapronas ir J. Veteikis. Jų pavyzdžiu, atrodo, kalbamoje vietoje greit išdygs ir daugiau lietuviškų sodų.

Australijos Lietuvių Bendruomenės atstovų suvažiavime 1950 m. gruodžio 29-30 d. Sydneje išrinktoji A.L.B.-nės taryba jau pasiskirstė pareigomis: pirm. — J. Vaičaitis, vice-pirm. — Kun. P. Butkus, sekr. — A. Ustijanauskas, švietimo-kultūros reikalų tvarkytojas — Murgis ir išdinininkas — inž. M. Bogužas.

Maspeth'o lietuvių parapija (Brooklyne) pernai turėjo 52.000 dol. pajamų ir 39.000 išlaidų. Tuo laiku būta 63 krikštų, 21 mirimo ir 23 vestuvių. Statybos fonde esama 79.000 dolerių.

Inž. K. Gorodeckas seneniai iš Vokietijos atvyko Venecuelon ir apsigyveno Maracay'o mieste.

Keletas Venecuelos lietuvių mokosi gailingų seserų mokykloje. P. A. Vaisiūnienė jau atliko gailingos sesers praktiką ir dirba Caracas'e vidaus ligų klinikoje. Dvi seserys Nelsaitės seneniai pradėjo ruošti gailingosios sesers pareigoms aukštojoje gail. seserų mokykloje. Mokslas truks ketverius metus.

Muzikas V. Dapšys jau treči metai kaip dirba simfoniniame orkestre. Už darbą jis gauna 500 dol. mėnesiui.

Šveicarijos Lietuvių bendruomenė. Pereinų metų gale Zueriche Šveicarijos lietuviai įsteigė PLB Šveicarijos krašto padalinį. Valdybą išrinkta: kun. dr. J. Navickas, dr. A. Gerutis ir p. E. Garbačiauskienė. Kandidatai: dipl. inž. J. Stankus ir p. A. Paulaitis. Įgarebės teismą išrinkti: dipl. teis. K. Truska, dr. J. Augėvičius ir dipl. inž. G. Boleckis. Revizijos komisiją sudaro: pulk. J. Giedrys, dr. V. Dargužas ir p. S. Gampj-Mašalaitė.

BALFo rinkliava, įvykusi pereinų rudenį Naujorke, nuo spalio 27 d. iki lapkr. 11 d. davė 9.708 dolerių. Rinkliavą vykdė 748 rinkėjai.

Čilėje šiuo metu gyvena šie lietuviai kunigai: P. Ragažinskas, L. Zaremba, K. Veselauskas, J. Kardauskas ir salezietis Pusčius. Daugumoje jie dirba čilėnų tarpe.

Solistė Antanina Dambrauskaitė, gyvenanti Čikagoje, ruošiasi eilei koncertų po lietuvių kolonijas. Vasario 16 dienos proga ji dainuos Čikagoje, o po to Miami, Floridoje.

Lietuvių Rašytojų Draugija skiria 500 dolerių premiją už 1949 ir 1950 m. išleistą grožinės literatūros knygą. Premijos įteikimas numatytas Čikagoje, balandžio mėn.

Poetas St. Santvaras parašė 4 paveikslų vaidinimą „Kovo už laisvę“. Bostone veikianti H. Kačinsko dramų studija veikalą ruošia Vasario 16-tos minėjimui.

Pasaulinė liuteronų federacija apsiėmė sumokėti 600 klaidpėdėčių šeimų kelionės išlaidas iš Vokietijos į Kanadą. Emigruoti galės DP statuso neturį klaidpėdėčiai lietuviai.

Prof. Jurgis Čiurlys jau ilgesnį laiką sunkiai serga. Dėl ligos jis negali profesoriauti Indiana Technical College, Ind.

Argentinoje gyvenęs pianistas A. Kuprevičius įvairiuose miestuose rengia koncertus ir plačiai garsina Lietuvos vardą.

Mokytojas Simas Bakšys, gyvenęs Brazilijoje, parašė scenai montažą „Miškas užia, verkia, gaudžia“.

Lietuvis yra lojalus savo gyvenamajam kraštui. Lietuvio santykius su nelietuviu nustato artimo meilė ir pagarba kiekvieno žmogaus laisvei, garbei, gyvybei, sveikatai ir turtui. Lietuvių Charta

SERENADA SENJORITAI

Tokią turi meilės
Išraišką ispanai.
Taip ir Petronėlei
Prisistato senis.

Mylimoji ženklą
Nuo balkono duoda,
Kad jam būtų aišku,
Kaip ant balto juoda.

Mūsų donž anas
Nepraranda pr to:
Senjorita metė
Gėlę, o ne šluotą.

Stygos tartum verkia.
Meilė — tai ne juokas
Dėl moters žavumo
Viskas apsimoka!

IŠ MŪSU GYVENIMO

NOTTINGHAMAS

Viena gausesnių lietuvių kolonijų, kurios meniniai pasirodymai seka vienas po kito. Dar gyvams įspūdžiams tebesant po „Dr. Vinco Kudirkos“ vaidinimo, kurs susilaukė palankaus įvertinimo spaudoje ir visuomenėje, štai vasario 10 d. choras „Rūta“ davė koncertą Lietuvos Nepriklausomybės paskelbimo sukaktuvių progą. Po iškilmingo posėdžio, kurio metu svečias, kpt. L. Tripulaitis skaitė gana turiningą ir aktualią paskaitą, o anglų, ukrainiečių, estų ir latvių atstovai pasveikino lietuvių ir pareiškė savo solidarumą kovoje dėl jų laisvės ir kurį gražiu ir paskatinančiu žodžiu užbaigė kun. P. Kairiūnas, scenoje pasirodė jau plačiai žinomas mišrus choras „Rūta“, p. V. Untulio vadovaujamas. Darniai nuskambėjo patriotinės dainos, primenančios tremtiniams, kas jie yra, paskatinančios juos būti vis kovojančiais ir neparasti vilties būti laisvais.

Palyginti, neseniai suorganizuotas vyrų choras pasirodė visiškai patenkinamai ir suteikė vilčių susilaukti iš jo pažangaus meninio vieneto, juo labiau, kad dainos mėgėjų vyrų vis daugiau atvyksta į šį gražų, judrų ir patogų vid. Anglijos miestą.

Koncertą užbaigė vėl mišrus choras, pateikdamas penkias populiarias dainas, primenančias tėvynės dvasią, jos grožį ir liaudies nuotaikas. Abejų chorų dirigentas p. V. Untulis buvo apdovanotas gėlių puokšte.

Tautinių šokių grupę, vadovaujamą p. B. Strumskio, sušoko keturis šokius. Žymu, kad ir šis meno kolektyvas yra patyrusio asmens rankose. Ypač į akis krinta išpildymo lengvumas, šokių grakštumas ir susitelkimas.

Koncertą pajavirino p-lės Liucija ir Gražina Laucitės, padėklamuodamos keletą iškilmingų pritaiktų eilėraščių. Jų sugebėjimas išreikšti kūrinyje slypinčias mintis ir poezijos muzikalumą buvo vertas pelnyto pagyrimo.

Programą vedė ir porą atsiminimų iš Nepriklausomos Lietuvos kūrimosi laikų papasakojo savanoris — kūrėjas, rašytojas S. Laucius.

Šio koncerto klausėsi pilnutėlė salė vietos lietuvių ir svečių. (p.k.)

IR MES PASIRODĖM

Wolverhamptono Darbo Įstaiga, atleisdama kai kuriuos D.P. darbininkus nuo darbo pasirinkimo varžymo ir norėdama sužinoti, kas yra tie D.P. ir kuo jie skiriasi pagal savo tautybes (šiam rajone yra apie 10.000 įvairių tautybių D.P.), suruošė Wolverhamptono Meno Galerijoje vasario 1—10 d. parodą. Joje dalyvavo tik 5 tautybių D.P.: lietuviai, latviai, lenkai, ukrainiečiai ir vengrai.

Parodoje lietuvių kampaile įrengė DBLS-gos Wolverhamptone skyriaus valdyba. Paroda buvo, daugiausia, kultūrinio pobūdžio. Lietuvių skyriui dalis eksponatų surinkta vietoje ir dalis pasiskolinta iš p. B. Daubaro, Coventry.

Eksponatai parinkti vertingai. Dėl to, be abejonės, eksponatų meniškumu vyravo lietuviai. Tik pradžioje eksponatų susstatymas nepavyko, bet vėliau skyriaus valdyba juos savo iniciatyva pertvarkė ir net papildė pagrindine medžiaga, kuria labai domėjosi anglų jaunuomenė. Bendrai, ši paroda Wolverhamptone, anglų visuomenei išskirs tautybes ir duos galimybę jas įvertinti.

Parodoje ir man teko būti keturių dienų laikotarpyje apie 15 valandų ir stebėti lankytojus. Nors vietinė anglų spauda labai „santūri“, bet visgi pora kartų palankiai paminėjo parodą. Po to parodos lankymas žymiai pagausėjo. Ją lankė anglų inteligentija ir simpatizingai vertino lietuvių tautodailės dalykus.

Parodoje buvo: tautiniai drabužiai, juostos, medžio drožiniai iš kurių ryškiausiai išsiskyrė p. Jakūbauskio „Kareivio kapas“ su angliškai užrašytu „Motin, aš pas tave daugiau negrįšiu“. Buvo daug įvairių rankdarbių, lietuviškasis gintaras ir mūsų pinigai nuo 1 cento iki 10 litų.

Iš propagandinės medžiagos ryškiai išsiskyrė: Genocidas, A. Šapokos anglų kalba Lietuvos istorija, Menas Išeivijoje, Lietuvos kancija, Gražioji Lietuva ir daug įvairios kitos literatūros.

Po šios parodos neabejotinai, kad anglų visuomenė ryškiai išskirs lietuvių. Tenka manyti,

kad paroda išsklė lietuvių vardą. Už parodos suruošimą wolverhamptoniškai turėtume būti dėkingi DBLS Wolverhamptono skyriaus valdybai. J. Šeržintas

GRAŽIAI PAMINĖTA ŽEMAITĖ

Šiais metais sukanka 30 metų rašytojos Žemaitės mirties. Ji Lietuvai davė anais laikais savotiško atgimimo impulsą, gyvendama su liaudimi ir sielojosi dėl jos.

Bradfordo DBLS skyrius surengė jai mažą akademiją vasario 3 d. Skyriaus pirm. Bal. Brazdžionis atidavęs ją, pakvietė buv. gim. direkt. p. Dičpetrį paskaityti paskaitą. Prelegentas bendrais bruožais apibūdino Žemaitės reikšmę mūsų literatūroje, jos kūrybą ir gyvenimą. Žemaitė buvo tikra anų laikų mūsų sodžiaus dramaturgė, kurios dramos turi psichologinę atramą. Vieną jos kūrinių, „Trys Mylimos“ skyrius tuoj, po paskaitos, parodė.

Veikalą režisavo p. Lekačinskis. Dekoracijos, kiek sąlygos leido, parūpino p. Jokubaitis. Vaidino: p. Šergalytė, Plečkaitytė, Kelertaitė, Kuliavas ir Čepulis. Publika vaidinimu buvo sužavėta ir gausiai dėkojo vaidintojams. Daug buvo jūmoro, ypač labai tiko savo rolei p. Čepulis.

Po vaidinimo buvo pasilinksminimas. Grojo estų orkestras. Visiems šis pobūvis patiko. Balys Svalia

ISIGIJO INŽIERIAUS TEISES

Inž. V. Izbickas, dirbęs Cardiffo uoste, atliko nustatytą inžinieriaus praktiką ir pereitais metais Britų Civilinės Statybos Instituto rėdus sesijoje išlaikė galutinį egzaminą. Šitas institutas yra vienas vyriausių Britanijos techninių institutų. D. Britanijoje profesines inžinieriaus teises suteikia institutai, nes universitetinis laipsnis šiame krašte nelaikomas profesine kvalifikacija. P. Izbickas bus vienas pirmųjų lietuvių D. Britanijoje įsigijusių profesinio inžinieriaus teises. Į šį kraštą jis atvyko kaip DiPi.

TAUTOS FONDUI AUKOJO

DBLS skyriai: Wolverhamptono sv. 36.10.11, Halifaxo sv. 4.11.0, Moota sv. 4.5.0, Birminghamo

PARDAVĖME VISAS VIRTOS BELGIŠKOS KIAULIENOS ATSARGAS

(4 sv. 12 unc. dėžėse).

NUO VASARIO 12 D. NAUJOS KAINOS

lenkiškai kiaulienai: 29 unc. dėžė 8/6, 12 unc. dėžė 4/-, daniška kiauliena 29 unc. dėžė 8/-.

TURIME NEDIDELĮ KIEKĮ UOGIENĖS

iš Lenkijos. Vyšnių — 2 sv. 6 unc. dėžė 3/6, renklodai (slyvos) sirupe — 2 sv. 1 unc. dėžė — 2/6, vyšnios sirupe — 2 sv. dėžė — 3/6.

PIGŪS GAVĖNINIAI SIUNTINIAI PO 10 ŠILINGŲ

susideda iš šių dalykų: 2 dėžės po 13 unc. silkių acto sunkoje; 1 dėžė 13 unc. silkių pamidorių sunkoje; 1 dėžė 13 unc. kiplingų; 1 dėžė 10 1/2 unc. lenkiškų karpių pamidorių sunkoje; 1 dėžė 5 1/2 unc. lenkiškų byčkų (žuvis); 1 dėžė 4 unc. žuvų pastos.

ŽYDRIOSIOS AGUONOS — 1 sv. 2/6, ŠVIEŽI KRIENAI IŠ LENKIJOS — 1 sv. 2/6, JUODIEJI PIPIRAI NEMALTI — 1 sv. 19/- (be persiuntimo).

MĖSA IR KITI GAMINIAI

Palendvinė dešra	...	1 sv.	7/6
Medžioklinė dešra	...	1 sv.	8/-
Jugoslaviška salami	...	1 sv.	7/-
Lašininė dešra	...	1 sv.	7/-
Kiaulienos dešra	...	1 sv.	6/6
Krokuvinė plona dešra	...	1 sv.	6/-
Lietuviška dešra	...	1 sv.	6/-
Čekiška (lunch) mėsa	...	1 sv.	3/6
Šviežia rūkyta dešra	...	1 sv.	5/-
Rūkyti lašiniai	...	1 sv.	4/6
Stori lašiniai (1 1/2 colio)	...	1 sv.	4/-
Papri. lašiniai (1 colio)	...	1 sv.	3/9
Virimui lašiniai (gab.)	...	1 sv.	3/-

RAUGINTI KOPŪSTAI „HART“

25 litrų (apie 56 sv.) statinė — 38/6 (su prisiuntimu); rauginti agurkai 10 litrų dėžė — 15/- (su prisiuntimu); rauginti agurkai 5 litrų dėžė — 9/6 (su prisiuntimu).

Užsakymai didesni kaip 60 šilingų vertės, siunčiami mūsų kaštu; mažesnės vertės užsakymams reikia pridėti 1/6 ipakavimo ir persiuntimo išlaidoms.

J. RICHARDS (BUCHERDS) LTD.

91-93, CHARTERHOUSE STREET, LONDON, E.C.1.

TELEFONAI: Valdybos — CLE 5877, siuntinių skyriaus — BER 3281.

— Krestelk, Jonai! tuoj geriau pradės groti.

sv. 3.15.0, Herrison-Godmanstones sv. 3.11.0, Treliskės sv. 3.7.6, Fort Williamo sv. 3.0.0, Derby sv. 2.10.6, Castleman's sv. 2.5.0, Alsagerio sv. 2.0.0, Stonehouses sv. 1.12.0, West Wellso sv. 1.0.0, Littleborough'o 9 šil., Wakefieldo 5 šil.; paskiri asmenys: S. Jonkaitis sv. 2.0.0, M. Ramonas sv. 2.0.0, J. Bačianskas sv. 2.0.0, K. Lisauskas sv. 1.0.0, P. Miklovas sv. 1.0.0, V. Juodišius sv. 1.0.0, V. Budnykas sv. 1.0.0, K. Barauskas sv. 1.0.0, E. Bliudžiūtė sv. 1.0.0, J. Kriščiūnas sv. 1.0.0, K. Rožanskas sv. 1.0.0, S. Starolis sv. 1.0.0, J. Petrušaitis 10 šil., L. Špūras 10 šil., B. Čepas 10 šil., A. Česnauskas 10 šil., A. Grinkevičius 10 šil., A. Sinkevičiūtė 10 šil., J. Pustila 10 šil., J. Lekešys 5 šil., J. Mockevičius 4 šil., P. Girdžiūnas 4 šil.

LIETUVIŲ NAMAI

Vasario 21 d., 8 val. p. E. Senkuvienė skaitys paskaitą: *Lietuvė moteris tremtyje*. Po paskaitos diskusijos. Visi kviečiami gausiai dalyvauti.

KITI APIE LIETUVIŲ NAMUS

Londonė leidžiamas lenkų dienraštis „Dziennik Polski“ vasario 3 d. num. pažymėjo Namų atidarymo iškilmes, jų svarbiausius dalyvius bei pasakytą tą progą kalbų turinį, Namus taip apibūdino:

„Didelis ir gražiai įrengtas pastatas, įgytas 1.500 išeivių sudėtais pinigais ir aukomis. Namuose bus dviejų organizacijų būstinė, klubas ir valgykla. Svarbiausiame kambary įrengta nuolatinė lietuvių liaudies meno ir folkloro meniška paroda“.

SKAITYTOJŲ LAIŠKAI

AR NEPAKANKA LAIKO PASIŠOKTI

Pereitais metais V. Alantas smarkiai „Drauge“ malė tuos, kurie Vasario 16 d. šoko. Ši jo pastaba buvo pagrįsta. Jis įrodė, kad ši diena negali būti kūniško pasitenkinimo ar biznio objektas. Tėvynės laisvė perkama didžiausio pasiaukojimo ir gyvybių kaina. Todėl nėra prasmės triumfuoti, kai mūsų tauta liūdi ir kenčia žiaurumus. Mums lieka susikaupimo ir didesnio pasiaukojimo dėl laisvės triumfas.

Iš tikrųjų yra skaudžių faktų tremtyje, kai šios dienos minėjimai atliekami ne pagal mūsų tautos dvasios tradiciją. Sakykit, kuo pateisinamas toks šventės minėjimas, kai po jos seka triukšmas, linksmybių taurės, gramozdiškų šokių garsai. Nėgana to, dar nebeįmanoma ir mūsų tautos tradicijos. Kas drįso Lietuvoj gavėnios metu rengti šokius? Duokit, jūs rengėjai, nors vieną faktą. Tikiu, kad sąmoningi lietuviai tą dieną šokiuose ir pasilinksminimuose nedalyvaus ir nepažeis DBLS įstatų, kurie sako, kad S-ga laikosi krašto tradicijų ir jas ugdo savo narių tarpe. Gal rengėjai teisinsis, kad anglai gavėnios šoka, net ir katalikai. Toks pavyzdys mums nesektinas.

Ne mažiau mane stebina ir tas faktas, kad Londono parapijos klube rengiama tą pačią dieną šokiai. Ar nepakanka visų metų linksminis, kad Gavėnios ir dar Vasario 16 rengiama šokiai? Šią dieną, kiek galėdami, turime pagerbti tyliai ir susikaupę tuos pilkuosius tautos didvyrius ir nulenkti jiems galvas, kurie už Tėvynę kraują lieja. Nešokim Vasario 16 nė vienas. Mes turime išlikti ištikimi savo tautai ir jos tradicijoms. Bal. Brazdžionis

JAUČIO VIZITAS

Belgijoj, netoli Namuro, tuo metu, kai vieno ūkininko šeima vakarieniavo, staiga į kambarį atžygiavo iš tvarto „išsilaisvinęs“ milžiniškas jautis. Ūkininkas, norėdamas nepašyto svečio išdaigų išvengti, užtvėrė jį prie durų stalo. Jaučiui toks priėmimas nepatiko. Dėl to jis, išsirdęs užbėgo į antrąjį aukštą ir ten, ūkininko miegamajame, truputį „pasidarbavo“ ragais. Su-naikines baldus ir kitus daiktus leidosi laiptais žemyn, bet dėl neįprasto kelio apačioje pargriuvo. Šitą atsitikimą išnaudojo jo viešpats ir vėl paėmė neprašytą svečių savo valdžion.

Išnuomoju kambarius su baldais. Gali būti šeima su vaikais. Namai 9 mylių atstumu nuo Gloucesterio. Aleksas Vilimas, Kenworthy, Longhope, Glos. Telefonas: 308.

— Ką tamsta sakai? Aiškiai suklydai. Aš nesu gražioji mergaitė.

KNYGOS

ANGLAI APIE KOMUNIZMĄ

Niekas Anglijoje negali priekaištauti, kad tauta neturi progos raudonojo maro pažinti. Tik reikia pažvelgti į senas bibliotekų lentynas ir nustebti patyręs kokios ten medžiagos esama komunizmui be kaukės pavaizduoti. Šičia noriu trumpai paminėti dvi knygas, kurių autoriai gerai pažįsta komunizmą, nes patys yra jo eiles perėję.

„Come Hammer, come Sickle“ — Sir Paul Dukes K.B.E. 1947 m.

Šios knygos autorius ilgus metus praleidęs Rusijoje, išmokęs to krašto kalbą ir buvęs aktyvus pirmosios komunistų (kovo) revoliucijos dalyvis. Tiesa, šios revoliucijos nemini niekur šių dienų bolševikai, nes joje nedalyvavo nei Leninas, nei Stalinas. Lygiai, kaip nemini šimtus įvairių kitų dalykų, kuriuos autorius pasakoja savo knygoje. Pradėjęs nuo pirmosios komunizmo užuomazgos vokiškos Markso filosofijos įtakoje, autorius pereina visą jo kelią, pasiklaupstindamas visuose vingiuose ir iškeldamas tikruosius šių dienų valdovų planus. Jis cituoja daug autorių ir nurodo daugybę komunistų veiklos paradoksų. Pav. jis pasakoja, kaip pirmieji bolševikai „išliko“ 1903 m. Anglijoje. Susirinkę Hornsey mišij salėje komunizmo pionieriai karštai ginčijosi dėl savo programos vykdymo. Laimėjo jaunas, bet užsispyręs Leninas, tuo metu ir nesapnavęs pasidaryti pirnuoju komunistų šventuoju. Bet ir visos suvažiavimų būty turėjęs užsibaigti nebaigus padaryti jokių sprendimų, jeigu keistuolis Amerikos milijonierius nebūtų paaukojęs 500 sv. jo išlaidoms padengti.

Knygoje minimas Lietuvos ir kitų Pabaltijo valstybių vardas, nurodant faktus, kaip šias valstybes komunistai norėjo nupirkti anglų-rusų draugiškumo sutarties kaina.

Patį komunizmą autorius vadina tiesiog savo rūšies religija, kurią labai lengvai prisiėmė į mesianizmą palinkusi rusų tauta. Jie tarėsi, kaip pirmieji krikščionys, pasauliui išganymą, rojų atnešę. Ir tik vėliau pamatė koks yra jų naujasis rojus. „Bolševikams proletariatas yra Dievas, o kapitalistas — velnias. Jiems Marksas buvo Mozė su įsakymų lentelėmis, o Leninas jo apaštalas ir įpėdinis“ — sako autorius.

Apie anglų komunistus autorius taip sako: „Jų tarpe yra žmonių, kurie atiduotų savo kraštą Kremlui, kaip yra atidavę savo nuomonę ir sielą“.

Knyga parašyta pasikalbėjimų forma, dėlto labiau sudomina skaitytoją. O medžiagos, faktų ir įvykių gausumas tą susidomėjimą dar labiau padidina.

„I believed“ by Douglas Hyde, 1951 m. Douglas Hyde į Anglijos komunistų partiją įstojo 1928 m. Nuo 1940 m. buvo „Daily Worker“ žinių skyriaus redaktorius, 1948 m. pasitraukė iš partijos ir perėjo į Katalikų bažnyčią. Savo atvirai ir drąsiai parašytoje knygoje autorius prisipažįsta 20 metų ieškojęs teisingo gėrybių padalinimo, apie kurį taip daug kalba komunistai. Vietoj jo, jis radęs apgavystę, šnipinėjimą, melą ir neteisębę. Komunistų partijos nariai, kovoje už „sovietinę Britaniją“ visas šias priemones naudoja be jokios atodairos. Gyvais pavyzdžiais nurodyta, kaip iš pažiūros nekalti valdininkai yra vėrčiami šnipinėti, kaip klastojamos žinios, apgaudinėjami žmonės ir keičiama partijos politika pagal Maskvos užsakymus. „Rusija turi 40.000 gerų šnipų Anglijos komunistų partijos eilėse ir milijonus visame pasaulyje“, rašo autorius. Maskvos užmaskuotai propagandai (pav. „taikos“ akcijai) gudriai įkinkomi dvasininkai, intelektualai, mokslininkai, kurie patys nežinodami yra komunistų įrankiai.

Idomus faktas kad moterys, ilgiau pasilaikiusios partijoje, nustoja moteriškumo, pasidaro „geležiniai žmonės“, šabloniški, nepatrauklūs pusvyriai. Pav. Rumunijos Ana Pauker'ė. (Lietuvos Meškauskienė. Aut.).

Tragiškiausias ir įdomiausias knygos skyrius yra autoriaus kelias „iš Kremliaus į Vatikaną“. Penkis metus jis keliavo. Kol po ilgos vidinės kovos, gilaus mąstymo, diskusijų su žmona ir nuolatinio „Dievo ieškojimo“ su visa šeima perėjo į katalikų tikėjimą. Šis Kovos ir Atradimo aprašymas skaitytoją tikrai jaudina ir verčia susimąstyti.

Pabaigoje autorius, kaip ir Paul Dukes aiškina, kad komunizmas yra „moderniųjų pagonių“ tikėjimas. „Komunizmas yra netikėjimo kūdikis. Bloga socialinė padėtis tikrai sudaro sąlygas jam klestėti. Ir todėl komunizmas, išnaudodamas religijos instinktą, panaudoja jį blogiui kurti“.

Abi paminėtos knygos tikrai yra vertos pasikaityti ir parekomenduoti tiems, kurie norėtų komunizmą „iš pirmųjų rankų“ pažinti. J.L.

Saleziečių Balsas Nr. 1. 1950, Šventieji Metai, Turinas, Italija. Redaktorius kun. dr. J. Zeliauskas, leidžia — lietuviai saleziečiai. Nedidelio formato, 96 pusl., dvispalvis kietas viršelis, neperiodinis leidinys. Šio num. kaina 1 Amerikos dol.

Laikraštis skiriamas krikščioniškojo auklėjimo ir apaštalavimo tikslams, pasinaudojant kun. J. Bosko sistema. Šiame num. pateikta plati saleziečių veiklos apžvalga Lietuvoje ir pasaulyje.

TRUMPOS NAUJIENOS

* Amerikietis bankininkas Rippel'is paliko apie 40 milijonų dolerių palikimą. Didesnioji palikimo dalis skiriama pasenusioms moterims šelpti.

* Kuro taupumo sumetimais D. Britanijoje dar sumažintas traukinių skaičius ir sulaukyti ekskursiniai traukiniai. Londono miesto susisiekimo linijose tam tikromis valandomis taip pat sumažintas traukinių skaičius. Ši priemonė leis sutaupyti apie 10.000 tonų anglies per savaitę.

* Aukštasis Amerikos komisaras Vokietijoje McCloy'as pasirašė įstatymo pakeitimą dėl DiPi teistumo amerikiečių zonoje. Ateity juos teis vokiečių teismai.

* Muenchene rusai emigrantai pardavė Rusijos caro brangenybių likučius už 40.000 DM, kurias paskyrė kovai su komunizmu. Tai yra likučiai tų brangenybių, kurias gen. Vrangelis, pasitraukdamas su savo kariuomenės likučiais į užsienį išsivežė.

* Pereitą savaitę netoli Naujorko traukinys, važiuodamas per laikiną tiltą, nukrito. Katastrofoje žuvo 80 žmonių ir 500 sužeista.

* Ispanija savo ambasadorium Londono paskyrė Miguelį Primo de Riverą, po pirmojo pasaulinio karo buvusio Ispanijos diktatoriaus sūnų.

* Britų darbo vairuojamieji raketiniai sviediniai bus bandomi Australijoje, neseniai įrengtame poligone. Kaip iš žinovų pareiškimo aiškėja, vairuojamieji raketiniai sviediniai šiuo laiku dar tebėra panašioje rutuliojimosi būklėje, kokiaje aviacija buvo 1906 metais. Vadinasi, iki jų tobulumo dar tebėra tolimas kelias.

* Amerika ir D. Britanija pasiūlė 20 valstybių prisidėti prie steigiamos tarptautinės įstaigos, kuri rūpintų svarbiausių 11 strateginių žaliavų didinimu ir paskirstymu.

* Britai, Amerikiečių pavyzdžiu, savo zonoje Vokietijoje, ruošiasi suorganizuoti sargybinę kuopą iš DiPi ir vokiečių. Į kuopas numatoma priimti apie 10.000 DiPi ir apie 30.000 vokiečių.

* Pereitą savaitę Ilforde, Londono priemiesty, paslydęs apvirto autobusas. 46 žmonės sužeista.

* Sausio 7 d. Amerika atmetė Čekoslovakijos skundą dėl tariamo amerikiečių lėktuvų skraidymo virš Čekoslovakijos spionažo tikslais. Amerika pažymėjo, kad toks kaltinimas yra be pagrindo ir padarytas propagandos tikslais.

* Šveicarija yra viena 18 valstybių, kurios sutiko palengvinti IRO naštą tų DiPi atžvilgiu, kurie dėl seno amžiaus ar kitų priežasčių pateko „kietojo branduolio“ kategorijon ir negali niekur emigruoti. Šveicarai pažadėjo priimti šio „branduolio“ 200 žmonių.

* Nuo kovo 5 d. D. Britanijoje bus pakeltas statybos darbininkams atlyginimas pustrėčio peno valandai.

* Loerache, pietų Vokietijoje teismas svarsto Lichtenšteino kunigaikščio Hanso bylą. Jis, naudodamasis sienos peržengimo lengvatomis, į Vokietiją prašmugeliavęs iš Šveicarijos 14.000 laikrodžių.

* Ryšium su besikartojančiais Amerikos geležinkelininkų streikais, prez. Truman'as įsakė krašto apsaugos ministeriui imtis atitinkamų priemonių geležinkelių darbo trukdymuisi išvengti.

* Šią savaitę Alpėse pasikartoję sniego grūstys nuo kalnų. Jos kai kuriose Italijos ir Šveicarijos vietose buvo užgriuvę kelius ir nutraukę susisiekimą.

* Australijos emigracinė komisija Vokietijoje sustabdo DiPi verbavimą į Australiją. Tai įvyko dėl DiPi nenoro emigruoti į Australiją.

* Indijoje prasidėjo gyventojų surašinėjimas. Tai pirmas toks Indijoje atsitikimas. Surašinėjimą vykdė 600.000 surašinėtojų. Iki šiol apie Indijos gyventojus buvo tik spėjama. Pagal tai manyta, kad ten yra apie 350 milij. gyventojų.

* Spaudos žiniomis, pereitą savaitę Babelsberge, netoli Potsdamo, Sovietų okupacinės kariuomenės vado gen. Čuikov'o būstinėje įvykęs sovietinių generolų pasitarimas. Jame dalyvavo ir Politbiuro narys Malenkov'as.

* Pereitą savaitę 126 Anglijos ir Valijos miestuose, turinčiuose per 20 milijonų gyventojų, dėl gripo ligos priežasties mirė 1.239 žmonės, arba 30 daugiau, kaip užperitą savaitę.

* Vengrijos komunistinė valdžia išleido potvarkį priverstina tvarka pašaukti 62.000 žmonių kasyklų ir pramonės darbams. Kaip aiškėja, tą skaičių žmonių turės sudaryti žemės ūky dirbančių moteris ir jaunimas.

* Spaudos žiniomis, Amerikoje esanti Laisvosios Čekoslovakijos Taryba, susidedanti iš emigracijoje esančių svarbiųjų čekoslovakų politinių partijų, skilusi. Skilimo priežastis — nepasitenkinimas pirmininku Zenkl'iu, Benešo partijos nariu. Tačiau jis, 13 narių remiamas, o 17 neremiamas, neatsistatydinęs. Manoma, kad tie 17 sudarys naują organizaciją.

* Rumunijos, Bulgarijos ir Albanijos diplomatams Paryžiuje prancūzai pritaikė tą pačią judėjimo laisvę, kokia taikoma minėtuose kraštuose prancūzų diplomatams. Vadinasi, be leidimo jie galės tik Paryžiuje važinėti.

* Šią savaitę Korėjoje žuvo Prancūzų žinių agentūros korespondentas de Premonville. Tai jau dvyliktas korespondentas, iki šiol žuvenus Korėjos kare.

* Amerikos spaudoje pasirodė sensacinga žinia, kad Stalinas su Mao Tsetung'u pasirašęs naują

karinės pagalbos sutartį. Rusija pasižadėjusi Kinijai pateikti sprausminiais varikliais lėktuvų naikintuvų, tankų, sunkiosios artilerijos ir automobilių. Taip jau rusai pasižadėję išmokyti 1.000 kinų skraidyti, parengti ir apginkluoti 100.000 mongolų ir tokį pat skaičių japonų belaisvių. Už tai kinai suteikę Rusijai teisę laikyti Mandžūrijoje 300.000 kariuomenės.

* Šią savaitę Jugoslavijoje lankėsi Amerikos užsienio reik. min. pavaduotojas Perkins'as. Jis tarėsi su marš. Titu ir užsienio reik. min. Karđel'iu. Kaip spėjama, ši Perkins'o kelionė bus susijusi su gausėjančiomis žiniomis, kad sovietiniai satelitai: Vengrija, Rumunija, Bulgarija ir Albanija ruošiasi pulti Jugoslaviją, galimas dalykas, ateinantį pavasarį. Tokios galimybės belaukiant, pagalbos suteikimo klausimas galėjo būti vienas svarbiausių, kuriuos Perkins'ui teko svarstyti su Jugoslavijos valdžios žmonėmis.

* Šveicarija, dėl dėkingos geografinės padėties, per abu praėjusius pasaulinius karus nebuvo įtraukta į jų sūkurį. Tačiau savo neutralumą ji pasiryžusi ginklu ginti. Dabar Šveicarijos parlamentui yra pateiktas krašto apsaugos sustiprinimo planas, kuris numato 5 metų laike ginklavimosi reikalams išleisti pusantro milijardo frankų (per 121 milij. svarų). Iš šios sumos vien tik tankams įgyti numatoma 400 milijonų frankų.

* Šią savaitę Turkijoje viešėjo du aukšti Amerikos valdžios pareigūnai: užs. reik. min. pavad. McGhee ir Aviacijos min. Finletter'is. Jie tarėsi su Turkijos vyriausybės nariais ir kariniais pareigūnais. Kaip spėjama, ši jų kelionė yra susieta su Turkijos siekais pasitvirtinti Amerikos pagalbą tokią, kokią ji teiks Atlanto sąjungos valstybėms jų užpuolimo atveju.

* Specialus Amerikos prez. Truman'o pasiuntinys Foster Dulles, po dvi savaites trukusių pasitarimų Tokijoje su Japonijos vyriausybe, išvykdamas pakelbė bendrą pranešimą su japonų min. pirm. Jošida, kad pasirašius taikos sutartį su Japonija, Amerika galės Japonijoje laikyti karines bazines. Iš Japonijos Dulles išvyko į Filipinus, o iš ten vyks į Australiją.

PERSIJOS ŠACHAS VEDE, EGIPTO KARALIUS SUSIŽADĖJO

Persijos šacho ir Egipto karaliaus Faruko vedybiniai reikalai kažkaip susigretina. Seniau jie vienas kito buvo vedę seseris, su kuriomis, pagyvenę kelis metus, išsikyrė. Tiek vienas, tiek ir kitas iki šiol viengungiavo.

Pirmas viengungiavimą baigė Persijos šachas. Jis vasario 11 d. vedė vieno savo valdinio gražią, 19 metų amžiaus dukterį. Vedybinės iškilmės, atsižvelgiant sunkių laikų, truko vieną dieną. Vadinasi, pagal esamą paprotį, jos keturis kartus buvo sutrumpintos.

Vestuvines dovanas šachui atsiuntė: D. Britanijos karalius Jurgis VI — dvi senas sidabrinės žvakides; prez. Truman'as — krištoline vazą, o Stalinas — sabalų kailinius.

Tuo pačiu laiku telegrafas ir radijas išplatino žinią ir apie Egipto karaliaus Faruko sužadėtuves. Pastarasis pasiskelbė vesiąs Nariman Sadek'ę, 17 m. amžiaus, buvusio valdinio dukterį ir buvusį savo diplomato sužadėtinę. Ją karalius sutiko juvelyro parduotuvėje 1949 m. Žinia apie šį susitikimą ir iš jo kilusi istorija plačiausia nuaidėjo pasauly. Tačiau Egipto cenzūra neleido jos skelbti.

AR TAMSTOS PRENUMERATOS LAIKAS KARTAIS NEPASIBAIGĖ?

„Argentinijos Lietuvių Balsas“, nepartinis lietuvių laikraštis, leidžiamas Buenos Aires, eina nuo 1927 metų. Galima užsisakyti pas A. Zamčicką, 26, Devonport Rd., London, W.12. Kaina 22 šil. metams.

— Atsiprašau, aukštai gerbiamas, bet, man rodos, niekas negalės pamatyti jūsų paveikslo tako, kurį aš taip puikiai nuvaliau?

„BRITANIJOS LIETUVIS“ savaitinis laikraštis. Redaktorius — K. Obolėnas, leidžia — D. Britanijos Lietuvių Sąjungos Centro Valdyba, 43, Holland Park, London, W.11. REDAKCIJA — raštus taiso bei trumpina savo nuožūra. Nesunaudoti rankraščiai nesaugomi ir negrąžinami, jei nepridėtas pašto ženklas. ADMINISTRACIJA: prenumeratorius kaina: D. Britanijoje — metams 32 šilingai, pusei metų — 17 1/2 šilingų, metui ketvirčiui — 9 šilingai. Užsieny: metams — 5 U.S.A. doleriai. SKELBIMAI: Spaudos eilutė arba jos vieta — 1 šilingas. ADRESO PAKAITIMAS 1 šilingas. REDAKC. IR ADMIN. TELEF. PARK 9699.

Printed by: M. Caplin & Co. Press Ltd. 15, Dunheved Road North, Thornton Heath, Surrey. Tel. THO 2727.

SPORTAS

KREPŠIAI HALIFAXE

Trikampyje tarp Manchesterio, Leedso ir Bradfordo yra daugiausia Anglijoje susikonscentravusių naujųjų D.P. — lietuvių, todėl nenuostabu, kad lietuviškų gyvenimo aprašų šioje vietoje matome bene daugiausia. Tuo ypač pasižymi Manchesteris, Bradfordas ir Halifaxas.

Šiuo kartu noriu su mieliais skaitytojais pasidalinti tuo mažu lietuvišku džiaugsmeliu, kurį jutau sausio 10 d. — šeštadienį. Būtent, tą dieną Halifaxe krepšinio salėje jėgų pabandyti susitiko trys tautos: lietuviai, amerikiečiai ir latviai. Tai buvo draugiškos krepšinio rungtinės tarp Bradfordo lietuvių „Šarūno“ ir Leedso amerikiečių „Church of Jesus Christ of Latter Day Saints“.

Iš šio laikraščio skilčių mielieji skaitytojai jau žino, kad Bradfordo „Šarūno“ krepšinio komanda yra jauna, sudaryta iš gimnazistinio amžiaus jaunuolių, kurių nė vienas nepažįsta 20-ties metų ribą (jauniausias žaidėjas yra 15, vyriausias — pilnų 19 metų). Tuo tarpu Leedso amerikiečiai visi yra tarp 20 ir 30 metų amžiaus, visi augaloti, raumeningi, amerikoniškai „pilni“ vyrukai, nors ir, kaip jau pats jų komandos vardas sako, tiesioginiu savo gyvenimo uždaviniu jie laiko Dievo žodžio skelbimą anglams („Paskutinės Dienos Šventųjų Jėzaus Kristaus Bažnyčia“ — tam tikrų religinių idėjų misionieriai).

Krepšinio tėvyne laikoma Amerika, todėl nenuostabu, kad amerikiečiai paprastai, yra geri krepšininkai. Savo technika, dengimu ir veržlumu yra gera ir ši amerikiečių komanda; ypač meistrišku sviedinio valdymu pasižymi jų komandos žaidėjas Nr. 2 — Mr. Jones. Nors „Šarūnas“ ir paskutinės savo pastangas dėjo, tačiau neįstengė išsilaikyti prieš fiziškai ir techniškai žymiai pranašesnį priešą (tarp kitko, „Šarūnas“ žaidė nepilnos sudėties) ir rungtynes pralaimėjo santykiu 60—24.

Tačiau vistiek buvo džiugu matyti, kaip jaunuolis „Šarūnas“, begalinių savo pastangų dėka, augalotiems, tvirtiems ir meistriškiems amerikiečiams „krovė“ 24 krepšius. „Šarūnui“ juos laimėjo: Šergalis — 12, Neimantas — 8, Šukys — 2 ir Mordarskis — 2.

Dar daugiau žiūrovams nuotaiką kėlė tuoj pat vykstančios antros draugiškos rungtinės tarp Halifaxo „Vilniaus“ ir Leedso latvių komandos. Žiūrovų širdyse čia rįšios amžinoji ambicinė krepšinio problema — lietuviai ar latviai. Atsimenu, kaip paskutinių Europos krepšinio meisterio vardo rungtynių Kaune, Kūno Kultūros Rūmų salėje, žiūrėdamas kalbėjau tris Sveika Marija, kad tik lietuviai laimėtų prieš latvius — ir paskutinę minutę Europos krepšinio meisterio vardas buvo laimėtas. Ir de facto ir de jure mes ir dabar jį tebelaukome.

Panašų drebančią jausmą visada pergyvenu, kai krepšinio salėje susitinka lietuviai su latviais. Na, bet šį kartą melstis nereikėjo. Nors pirmosiose minutėse latviai ir vedė 4-0, bet jausmas vistiek buvo tikras, kad „ne, ne, broliai!“ — čia jūs susitikot ne su jaunuolišku „Šarūnu“, bet su puikia, veržlia ir pajėgia, ne be reikalo mūsų sostinės vardą ginančią, krepšinio komanda.

Nors ir labai atkakliai kovojo latviai, nors ir paskutinės jėgas jie spaudė iš raudonų savo uniformų, bet ką tu, broliai, padarysi prieš mūsų „Vilnių“. „Vilnius“ gera komanda — techniškai susižaidusi, veržli, suprantanti greičio ir dengimo reikšmę. Viena iš geriausių jų ypatybių yra ir toji, kad jie nešildo sviedinio, jų rankose sviedinys žaibo greičiu eina pirmyn — į tikslą, į krepšį. Tiksliai pasuotės, dengimas ir sparta — yra „Vilniaus“ charakteris. Ir rungtinės buvo gražiai laimėtos santykiu 54—26. Krepšius „Vilniui“ laimėjo: Šlenys — 23, Dambrauskas — 14, Bruzgelevičius — 10, Martinaka — 4 ir Lenauskas — 3.

„Vilnius“ yra Halifaxo lietuvių sporto klubas, apimęs krepšinio, stalo teniso, šachmatų ir snūkrio sekcijas.

Krepšininkai naudoja neblogo Halifaxo Švietimo Komiteto sale, kurią jie specialiai yra gavę sau šeštadienio popietėm. Šioje salėje ir koncentruojasi visas Halifaxo, Bradfordo, Leedso, Harrogate krepšinio gyvenimas, kai tik lietuvių komandos pasiryžta sukovoti. (d.)

— Kalbėk, čia tave prašo.